

STANOWISKO NEGOCJACYJNE POLSKI W OBSZARZE ŚRODOWISKO

SYNTEZA

Dla określenia ram czasowych procesu harmonizacji i implementacji prawa wspólnotowego Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przyjął 31 grudnia 2002 roku jako datę gotowości Polski do członkostwa w Unii Europejskiej.

Polska akceptuje i wdroży do dnia 31 grudnia 2002 roku *acquis communautaire* w obszarze „Środowisko” z wyjątkiem implementacji niżej wymienionych aktów prawnych:

UWAGA: W przypadku dyrektyw obowiązujących, początek okresu przejściowego wyznacza data pełnej gotowości Polski do akcesji z UE, tj. 31 grudnia 2002 roku. W przypadku dyrektyw, które wejdą w życie po 31 grudnia 2002 roku początek okresu przejściowego wyznacza data, od której przepisy stają się wiążące dla krajów członkowskich.

- ❖ dyrektywy 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczenia ścieków komunalnych – Polska występuje w odniesieniu do artykułów 3, 4 i 7 dyrektywy o¹:
 - 10-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2015 roku dla zrzutów ścieków z aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 10000-15000 oraz dla zrzutów ścieków z aglomeracji o RLM od 2000 do 10000,
 - 13-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2015 roku dla zrzutów ścieków z aglomeracji o RLM powyżej 15000,
 - 8-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2010 roku dla zrzutów ścieków z aglomeracji o RLM powyżej 100000,
- ❖ dyrektywy 91/676/EWG z 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego – Polska występuje o 8-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2010 roku,
- ❖ dyrektywy 75/440/EWG z 16 czerwca 1975 r. dotyczącej jakości wód powierzchniowych ujmowanych do produkcji wody do picia – Polska występuje o 8-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2010 roku,

¹ Ponadto w odniesieniu do art. 2 dyrektywy 88/609/EWG z 24 listopada 1988 r. w sprawie ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw Polska wnosi o uznanie prawa do traktowania za „nowe obiekty” instalacji, które uruchomiono po 28 marca 1990 roku.

- ❖ dyrektywy 76/464/EWG z 4 maja 1976 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty oraz dyrektyw „córek” dotyczących poszczególnych substancji niebezpiecznych. W chwili obecnej konsekwencje wdrożenia wymagań wspólnotowych w tym zakresie nie są rozpoznane w pełni. Wstępne wyniki przeprowadzonych analiz wskazują na znaczne trudności techniczne i organizacyjne, a także potrzeby inwestycyjne. Szacunki kosztów i oceny pozostałych skutków wdrożenia dyrektyw będą znane po zakończeniu prac w II połowie 2000 roku. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Polska występuje o okres przejściowy w omawianym zakresie rezerwując sobie prawo określenia jego długości w terminie późniejszym,
- ❖ dyrektywy 96/61/WE z 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń – Polska występuje o 3-letni okres przejściowy w odniesieniu do instalacji istniejących, który trwać będzie do 31 grudnia 2010 roku. Ze względu na to, że do chwili obecnej nie zakończono prac nad oszacowaniem wszystkich skutków wdrożenia wymagań omawianego aktu prawnego, Polska rezerwuje sobie prawo do zmiany długości okresu przejściowego w trakcie negocjacji,
- ❖ dyrektywy 94/63/WE z 20 grudnia 1994 r. w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych powstałych wskutek magazynowania benzyny i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi – Polska występuje o 7-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2009 roku,
- ❖ dyrektywy 98/70/WE z 13 października 1998 r. w sprawie jakości benzyny i olejów napędowych – Polska występuje o 4-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2009 roku w odniesieniu do limitu zawartości węglowodorów aromatycznych w benzynach silnikowych,
- ❖ rozporządzenia 3093/94/WE z 15 grudnia 1994 r. w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową – Polska występuje o 3-letni okres przejściowy, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2005 roku,
- ❖ dyrektywy 75/442/EWG w sprawie odpadów – Polska występuje o 10-letni okres przejściowy, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2012 roku,
- ❖ dyrektywy 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych – Polska występuje o 10-letni okres przejściowy, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2012 roku,
- ❖ dyrektywy 75/439/EWG w sprawie usuwania olejów odpadowych – Polska występuje o 3-letni okres przejściowy, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2005 roku,
- ❖ dyrektywy 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów z opakowań – Polska występuje o 5-letni okres przejściowy, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2007 roku, przy założeniu 25% poziomu odzysku,
- ❖ rozporządzenia 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do Wspólnoty Europejskiej oraz poza jej obszar – Polska występuje o 10-letni okres przejściowy dla niektórych odpadów z „zielonej listy”, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2012 roku z zastrzeżeniem, że po 3 latach od przystąpienia do Unii Europejskiej zostanie dokonany przegląd sytuacji i ewentualne skrócenie okresu przejściowego,
- ❖ dyrektywy 97/43/EURATOM w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych – Polska występuje o zastosowania 4-letniego okresu przejściowego, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2006 roku.

Rząd RP dostrzega dynamiczny charakter *acquis communautaire* w tym obszarze i z uwagą śledzi jego rozwój. Już obecnie można dostrzec, że przygotowywane nowe akty prawne UE, których część zostanie przyjęta jeszcze przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, doprowadzą do znacznego podwyższenia standardów ekologicznych, których wypełnienie będzie obciążało zarówno budżet państwa, samorządów, jak i przedsiębiorstwa.

W wyniku wdrożonej z dniem 1 stycznia br. reformy administracyjnej kraju większość zadań związanych z ochroną środowiska została nałożona na samorządy. W ramach ich budżetów

finansowanych zostanie większość inwestycji ekologicznych, w szczególności dotyczących jakości wód i gospodarki odpadami. Ze względu na skalę wymaganych inwestycji, których wysokość sięgnie prawdopodobnie kilkunastu miliardów dolarów, konieczne będzie poszukiwanie źródeł wsparcia poza budżetem samorządów ze strony administracji centralnej. Kwestia ta wymaga głębszej analizy na podstawie doświadczeń wynikających z pierwszego roku funkcjonowania państwa w sytuacji nowego podziału administracyjnego kraju.

W związku z przedstawionymi wyżej uwarunkowaniami Rząd RP pragnie zastrzec sobie prawo dokonania przeglądu naszego stanowiska jeszcze przed zakończeniem negocjacji w tym obszarze. Jego wyniki zostaną przedstawione Unii Europejskiej w II połowie przyszłego roku.

Koszty dostosowań w obszarze „Ochrona środowiska” oszacowano na ponad 30 mld EURO na przestrzeni najbliższych 15 lat. Wygenerowanie tak znacznej kwoty nie będzie łatwe mimo pewnego wsparcia zewnętrznego, w tym pomocy przedakcesyjnej ze strony Unii Europejskiej. Wysokość tej pomocy nie jest jeszcze precyzyjnie określona, podobnie jak wysokość wsparcia, które Polska otrzyma w ramach pomocy strukturalnej już jako członek UE. Inwestycje ekologiczne były dotychczas finansowane w Polsce w dużej mierze z opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz kar za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska płaconych przez przedsiębiorstwa pozostających w dyspozycji funduszy ekologicznych. Ze względu na fakt dokonywania w ciągu ostatnich dziesięciu lat znaczących inwestycji na rzecz ochrony środowiska, które pozwoliły na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, wysokość opłat i kar wnoszonych przez przedsiębiorstwa z roku na rok maleje. Wraz z przyjmowaniem kolejnych części prawa wspólnotowego do prawa polskiego, wysokość tych środków będzie znacząco się zmniejszała, co może doprowadzić do ograniczenia środków inwestycyjnych będących w dyspozycji władz. Biorąc ten fakt pod uwagę, jak również przedstawione wyżej problemy związane z przygotowywanym nowym *acquis* oraz brakiem pełnych informacji o możliwościach finansowych samorządów, Polska proponuje ustanowienie mechanizmu przeglądownego po jej przystąpieniu do Unii Europejskiej. W ramach tego mechanizmu co 5 lat dokonywano by wspólnej oceny postępu w zakresie dostosowania do *acquis communautaire* w ochronie środowiska oraz przyjmowano rekomendacje co do dalszego trwania okresów przejściowych.

WPROWADZENIE

W ciągu ostatnich dziesięciu lat Polska podjęła i zrealizowała wiele programów, czego efektem jest znaczna poprawa stanu środowiska. Pomimo tak ogromnego wysiłku, w wyniku zaległości z lat 1945-1989, istnieje „luka integracyjna” pomiędzy obecnym stanem środowiska w Polsce a stanem opisanym odpowiednimi aktami prawnymi Unii Europejskiej.

Zmiany w stanie środowiska

W latach 1988-98 osiągnięto w Polsce znaczny postęp w zakresie ochrony środowiska. Zmniejszono emisję zanieczyszczeń do atmosfery i wód, zwiększono powierzchnie obszarów objętych ochroną prawną, zdecydowano o przystąpieniu do szeregu międzynarodowych konwencji ekologicznych.

Tabela 1. Zmiany w stanie środowiska w Polsce w latach 1988-97

[GUS 1990, GUS 1998]

Substancja	Lata								
	1988	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Zmiana w wielkości emisji wybranych zanieczyszczeń do powietrza									
SO ₂ (tys. ton)	4180	3210	2995	2820	2725	2605	2376	2368	2320
NO _x (tys. ton)	1550	1280	1205	1130	1120	1105	1120	1154	1180
CO ₂ (mln ton)	509	384	388	359	372	348	330	373	370
Pyły (tys. ton)	3400	1950	1680	1580	1495	1395	1308	1250	1200
Zmiana w wielkości emisji ścieków (w hm³)									
Ścieki przemysłowe	9581	9055	8418	7973	7757	7798	8129	8324	8269
Ścieki komunalne	2478	2314	2166	2075	1981	1999	1852	1752	1692
Ścieki nieoczyszczone	1664	1343	1134	995	844	809	700	611	520
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku (mln ton) i odpady komunalne zdeponowane na składowiskach (dam³)									
Odpady przemysłowe	185,9	143,9	128,3	121,9	120,5	121,5	122,7	124,5	124,5
Odpady komunalne	46478	42686	40915	47000	40941	42364	42248	44697	46859
Obszary chronione w Polsce w latach (w tys. ha)									
Parki Narodowe	126,5	165,9	177,8	178,2	244,3	249,2	270,1	301,0	305,4
Rezerваты przyrody	113,9	117,0	122,5	122,4	111,0	117,4	121,3	128,0	130,4
Parki krajobrazowe	1013,5	1215,4	1384,1	1564,8	1726,8	1860,5	1930,8	2082,0	2129,1
Obszary chronionego krajobrazu	3209,4	4574,8	4781,1	5566,5	5323,6	5257,5	5782,7	6612,5	6757,3
Pozostałe formy	–	–	–	–	7,0	9,4	41,2	59,6	69,5
Razem	4463,3	6073,1	6465,5	7431,9	7412,7	7494,0	8146,1	9183,1	9391,7

Informację na temat zmiany wielkości ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do powietrza, wód i powierzchni ziemi, a także dane na temat ochrony przyrody w Polsce przedstawiono w Tabeli 1. Zmniejszenie wielkości ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do środowiska, a także ścisłe egzekwowanie zobowiązań przemysłu w zakresie ochrony środowiska doprowadziło do jego znacznej poprawy.

Finansowanie ochrony środowiska

Poprawa jakości środowiska była możliwa między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska. Podstawowym źródłem finansowania inwestycji proekologicznych są w Polsce fundusze ekologiczne (Tabela 2).

Tabela 2. Struktura środków finansowych przeznaczanych na inwestycje ekologiczne w latach 1991-1997

[GUS 1998, MOŚZNIŁ 1999]

Źródło finansowania	Udział w całości środków finansowych na inwestycje proekologiczne w %						
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Fundusze ekologiczne ^{*)}	40	58	47	41	40	34	30
Środki własne inwestorów i kredyty bankowe	30	20	25	31	32	38	40
Budżet centralny	5	5	7	5	5	5	3
Budżety terenowe (miasta, gminy)	20	13	16	19	18	19	23
Fundacje i pomoc zagraniczna	5	4	5	4	5	4	4

^{*)} Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz fundusze wojewódzkie i gminne.

Obok funduszy ekologicznych ważną rolę odgrywają środki pochodzące z własnych zasobów przedsiębiorstw, budżetów gmin, kredytów udzielanych przez banki komercyjne itd. Dzięki powiązaniu tych wszystkich źródeł w ostatnich trzech latach corocznie na ochronę środowiska wydawano w Polsce około 2 miliardy EURO, co w 1997 roku stanowiło ok. 8,1% wartości wszystkich nakładów inwestycyjnych (Tabela 3).

Tabela 3. Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska w Polsce (mln PLN)

[GUS 1998]

Inwestycje w ochronie środowiska	1993	1994	1995	1996	1997
Ochrona powietrza	589.5	941.9	1692.9	3591,9	3746,9
Ochrona wód	777.5	1001.9	1160.6	2160,5	2982,5
(w tym: oczyszczalnie komunalne)	(521.2)	(665.8)	(1103)	(968,6)	(1277,5)
Ochrona powierzchni ziemi	141.6	176.1	300.6	362,7	510,5
Ochrona przyrody	1.0	1.1	6.8	8,5	2,6
Ochrona przed hałasem i wibracjami	2.5	6.6	9.7	14,1	20,7
RAZEM	1512.1	2127.6	3170.9	6137,9^{1), 2)}	7354,2¹⁾
Udział inwestycji proekologicznych w nakładach inwestycyjnych w gospodarce (%)	6.1	6.3	6.7	9,4	8,1
Udział inwestycji proekologicznych w PKB (%)	1.0	1.0	1.1	1,7	1,6

¹⁾ Ze względu na zmianę (rozszerzenie) klasyfikacji kierunków inwestowania przez GUS dane nieporównywalne do lat poprzednich.

²⁾ W roku 1996 wydano dodatkowo 1415 mln PLN na inwestycje w gospodarce wodnej.

W szczególności inwestycje proekologiczne mogą być w Polsce finansowane przez:

- ❖ fundusze własne inwestorów,
- ❖ kredyty preferencyjne udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (głównymi formami wspierania inwestycji ekologicznych przez NFOŚiGW są: kredyty preferencyjne, dotacje, wspieranie kredytów preferencyjnych, udział w spółkach komercyjnych),
- ❖ kredyty preferencyjne i dotacje przyznawane przez Wojewódzkie, Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

- ❖ różnego typu pożyczki preferencyjne udzielane przez Bank Ochrony Środowiska SA,
- ❖ kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne (brak preferencji),
- ❖ środki zagraniczne (np. z ekokonwersji poprzez EkoFundusz, konwersji długu wobec Finlandii, funduszy PHARE, Banku Światowego itp.).

Utrzymanie dotychczasowego systemu finansowania ochrony środowiska i jego wzmocnienie będzie miało decydujące znaczenie dla szybkiej realizacji programów dostosowawczych.

Strategia integracji

Proces dostosowywania do wymagań Unii Europejskiej w obszarze „Środowisko”, składać się będzie z dwóch etapów. Pierwszy z nich to transpozycja przepisów prawa UE do prawodawstwa polskiego. Zgodnie z polityczną deklaracją Rządu Polskiego proces ten zakończy się przed zakładanym terminem uzyskania członkostwa w Unii, tj. do 31 grudnia 2002 roku. Drugi etap – wdrożenie wymagań przepisów ochrony środowiska – będzie trudniejszy i dłuższy. Wynika to przede wszystkim ze znacznych kosztów koniecznych inwestycji dostosowawczych, które oceniane są na sumę przekraczającą 30 mld EURO (Tabela 4).

Tabela 4. Szacunek skumulowanych nakładów inwestycyjnych (w mld EURO) realizacji programów dostosowawczych w Polsce w wybranych dziedzinach

Sektor	Koszty wg. Banku Światowego ¹⁾		Koszty wg. PHARE–DISAE ²⁾
	Scenariusz „niski”	Scenariusz „wysoki”	
Woda pitna	3,3	7,3	0,1
Kanalizacja	6,8	8,9	6,4
Oczyszczanie ścieków	1,5	2,6	
Ochrona wód przed azotanami	2,4	3,0	
Redukcja emisji do atmosfery	1,4	9,1	3,5
Jakość powietrza	3,0	4,1	0,8
Gospodarka odpadami	2,3	4,0	3,6
RAZEM	20,7	39,0	14,4

¹⁾ World Bank, 1999: *Poland. Complying with EU Environmental Legislation. Final Report. WB, ECA Environmental Unit. Washington DC. April 1999.* Oryginalne nakłady podane w raporcie US\$ przeliczono wg kursu 1 EURO = 1,1 US\$.

²⁾ PHARE – DISAE, 1998: *Costing and Financial Analysis of Approximation in Environment.* Raport z projektu Phare POL – 101. Całkowite skumulowane nakłady inwestycyjne wdrożenia w Polsce kluczowych dyrektyw UE, eksperci PHARE – DISAE oszacowali na 32,2 mld EURO (przyjmując 10-letni okres ich wdrażania).

Koszty roczne programów akcesyjnych zostały ocenione: przez Bank Światowy na sumę od 1,5 do 4,7 mld EURO (całkowite koszty średnioroczne), zaś przez specjalistów PHARE – DISAE na sumę od 2,8 mld EURO (w 2005 roku) do 6,8 mld EURO (w 2010 roku). Z obliczeń tych wynika, że sfinansowanie programu integracyjnego wymagać będzie od Polski przeznaczenia w nadchodzących latach 2-3-krotnie więcej środków na ochronę środowiska niż ma to miejsce obecnie. Zakłada się, że dodatkowe fundusze pozyskane zostaną z wprowadzenia nowych instrumentów ekonomicznych ochrony środowiska (opłaty

produktowe i depozytowe), kredytów komercyjnych, większego obciążenia kosztami ochrony środowiska jego użytkowników oraz dzięki pozyskaniu środków z funduszy przedakcesyjnych i kohezyjnych UE.

Tak wysoki koszt programów dostosowawczych wynika nie tylko z zaszłości ekologicznych z lat 1945-89, ale także z innych źródeł prawa ochrony środowiska w Polsce i Unii Europejskiej. Motywem przewodnim polskiego prawa ekologicznego jest ochrona zasobów przyrodniczych i efekt ekologiczny, podczas gdy przepisy UE charakteryzują się podejściem technicznym zobowiązując użytkowników środowiska (w tym podmioty gospodarcze) do bezwzględniego respektowania standardów produktowych i emisyjnych.

Akceptując jedną z czterech podstawowych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej, jaką jest swobodny przepływ towarów, przyjęto założenie, że działania dostosowawcze w obszarze „Środowisko” będą realizowane w pierwszej kolejności w odniesieniu do przepisów mających wpływ na funkcjonowanie wspólnego rynku. Ze względu na wysokie koszty programów dostosowawczych, a także możliwe negatywne skutki społeczne spowodowane zbyt szybkim wdrożeniem prawa UE (wzrost inflacji, eliminacja z rynku słabszych podmiotów gospodarczych, a co za tym idzie wzrost bezrobocia, utrata szans konkurencyjnych polskich podmiotów gospodarczych itp.) wdrożenie postanowień wszystkich przepisów Unii Europejskiej do dnia 31 grudnia 2002 roku nie będzie możliwe. Z tego powodu, tam gdzie będzie to uzasadnione, Polska występuje o przyznanie okresów przejściowych.

Strategia wdrażania wymagań prawa ekologicznego Unii Europejskiej w Polsce opiera się na następujących założeniach:

- ❖ inwestycje wynikające z wdrażania postanowień prawa Unii Europejskiej są generalnie zgodne z priorytetami Polityki Ekologicznej Państwa, choć w niektórych przypadkach skracają okres osiągania poszczególnych celów,
- ❖ zgodnie z deklaracją polityczną Polska stanie się członkiem Unii Europejskiej od dnia 1 stycznia 2003 roku, a data 31 grudnia 2002 roku jest ostatecznym terminem dla transpozycji przepisów UE do prawodawstwa polskiego,
- ❖ w obszarze negocjacyjnym „Środowisko” w określonych dziedzinach Polska występuje o okresy przejściowe,
- ❖ do czasu zakończenia wszystkich programów dostosowawczych Polska uzyska zgodę Unii na utrzymanie dotychczasowego systemu finansowania ochrony środowiska, co pozwoli na utrzymanie finansowania inwestycji proekologicznych ze źródeł krajowych na dotychczasowym poziomie,
- ❖ w ramach funduszy przedakcesyjnych Polska będzie pozyskiwać na ochronę środowiska nie mniej niż 177 mln EURO rocznie, a wsparcie ze strony funduszy strukturalnych i spójności będzie znacząco wyższe od tej kwoty. Założono, że pomimo tak znaczącego wsparcia finansowego ze strony Unii Europejskiej program dostosowania do przepisów UE w ochronie środowiska będzie w 80-90% finansowany ze źródeł krajowych.

Poniżej przedstawiono cele do osiągnięcia przy założeniu 3-etapowego dochodzenia do zgodności z wymaganiami UE w obszarze „Środowisko”:

❖ **lata 2000-2002**

- transpozycja *acquis communautaire* do prawa polskiego,
- zakończenie niezbędnych zmian instytucjonalnych,
- modernizacja i dostosowanie krajowej sieci monitoringu środowiska do wymagań UE,
- opracowanie szczegółowych programów poprawy jakości wód, rozpoczęcie procesu weryfikacji istniejących i tworzenie nowych programów gospodarki odpadami,
- realizacja i zakończenie inwestycji związanych z wdrażaniem tych aktów prawnych UE, co do których Polska nie występuje o okresy przejściowe,

- rozpoczęcie realizacji inwestycji w aglomeracjach zgodnie z istniejącymi programami gospodarki odpadami; programy w mniejszych jednostkach osadniczych będą realizowane w ramach możliwości finansowych lub przy braku programów dla dużych aglomeracji,
- rozpoczęcie inwestycji w zakresie porządkowania gospodarki ściekowej i zaopatrzenia w wodę pitną największych aglomeracji miejskich.
- ❖ **lata 2002-2010**
 - pełne uregulowanie gospodarki ściekowej we wszystkich aglomeracjach powyżej 100 000 RLM zgodnie z wymaganiami dyrektywy 91/271/EWG, realizacja programów gospodarki ściekowej w mniejszych aglomeracjach,
 - osiągnięcie jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej zgodnej z wymaganiami UE,
 - realizacja inwestycji na rzecz poprawy jakości powietrza w aglomeracjach, w których dochodzi do przekraczania dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza,
 - realizacja inwestycji w zakładach odprowadzających substancje niebezpieczne do wód,
 - stworzenie krajowego, regionalnych i lokalnych systemów gospodarki odpadami, zakończenie realizacji programów gospodarki odpadami w 50% aglomeracji,
 - wdrażanie istniejących programów gospodarki odpadami w mniejszych jednostkach osadniczych,
 - zakończenie inwestycji ochrony środowiska w rafineriach i zakładach zajmujących się magazynowaniem i transportem produktów ropopochodnych.
- ❖ **po 2010 roku**
 - pełne uregulowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach większych niż 2 000 RLM zgodnie ze wszystkimi wymaganiami dyrektywy 91/271/EWG (łącznie z uzasadnionymi ekologicznie i ekonomicznie rozwiązaniami problemów sanitacji terenów o zabudowie rozproszonej),
 - ochrona wszystkich zbiorników wód stojących przed eutrofizacją w zakresie uzasadnionym ekologicznie i ekonomicznie, łącznie z rozwiązaniem problemu zanieczyszczeń obszarowych pochodzenia rolniczego,
 - objęcie usługami w zakresie zorganizowanego wywozu odpadów komunalnych 95% populacji Polski, zakończenie realizacji programów gospodarki odpadami w aglomeracjach i w mniejszych jednostkach osadniczych,
 - zakończenie realizacji programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

Zasady finansowania poszczególnych etapów strategii

❖ **lata 2000-2002**

Inwestycje służące realizacji priorytetów na lata 2000-2002 będą miały pierwszeństwo w dostępie do dotacji z funduszy przedakcesyjnych (m.in. ISPA), sięgających maksymalnie 75% udziału środków publicznych. Przewiduje się uzupełniające finansowanie ze źródeł publicznych w formie dotacji i pożyczek preferencyjnych przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska. Inwestorzy będą musieli udokumentować (np. listy odmowne) brak możliwości uzyskania dofinansowania ze źródeł komercyjnych oraz z międzynarodowych instytucji finansowych. Wymagany będzie udział środków własnych (budżet gminy, zysk lub fundusz amortyzacyjny spółki gminnej) w wysokości przynajmniej 20% nakładów inwestycyjnych.

❖ **lata 2002-2010**

(II etapy: 2002-2006; 2006-2010)

Inwestycje służące realizacji priorytetów na lata 2002-2006 będą nadal miały pierwszeństwo w dostępie do środków funduszy przedakcesyjnych (ISPA) w wysokości sięgającej maksymalnego poziomu udziału środków publicznych. Przewiduje się uzupełniające

finansowanie ze źródeł publicznych dostarczane w formie pożyczek preferencyjnych przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska. Wymagany będzie udział środków własnych (budżet gminy, zysk lub fundusz amortyzacyjny spółki gminnej) w wysokości przynajmniej 20% nakładów inwestycyjnych.

Inwestycje służące celom priorytetowym na lata 2006–2010 będą miały pierwszeństwo w dostępie do dotacji z funduszy spójności i strukturalnych przeznaczonych na ochronę środowiska, uruchomionych z chwilą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Udział finansowania ze środków Unii Europejskiej dla tej grupy inwestycji będzie sięgał maksymalnych pułapów dopuszczonych odpowiednimi przepisami UE. Przewiduje się nadal uzupełniające finansowanie ze źródeł publicznych w formie pożyczek preferencyjnych przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska. Inwestorzy będą musieli udokumentować (np. listy odmowne) brak możliwości uzyskania dofinansowania ze źródeł komercyjnych. Środki międzynarodowych instytucji finansowych przyznawane na warunkach preferencyjnych nie będą już wtedy dostępne dla Polski. Wymagany będzie udział środków własnych (budżet gminy, zysk lub fundusz amortyzacyjny spółki gminnej) w wysokości przynajmniej 20% nakładów inwestycyjnych.

❖ **po roku 2010**

Inwestycje służące realizacji priorytetów na lata po roku 2010 będą miały pierwszeństwo w dostępie do dotacji z funduszy strukturalnych przeznaczonych na ochronę środowiska, uruchomionych z chwilą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Udział finansowania ze środków Unii Europejskiej dla tej grupy inwestycji będzie sięgał maksymalnych pułapów dopuszczonych odpowiednimi przepisami UE. Jak w latach poprzednich przewiduje się uzupełniające finansowanie ze źródeł publicznych w formie pożyczek preferencyjnych, a tam gdzie to będzie uzasadnione – dotacji przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska. Inwestorzy będą musieli udokumentować (np. listy odmowne) brak możliwości uzyskania dofinansowania ze źródeł komercyjnych. Wymagany będzie udział środków własnych (budżet gminy, zysk lub fundusz amortyzacyjny spółki gminnej) w wysokości przynajmniej 30% nakładów inwestycyjnych.

UWAGI SZCZEGÓŁOWE

Wykaz wszystkich obowiązujących na dzień 1 stycznia 1999 roku aktów prawnych Unii Europejskiej w każdym podobszarze zestawiono w załączniku. W kolejnych rozdziałach Stanowiska Negocjacyjnego przedstawionych poniżej odniesiono się do przepisów kluczowych dla każdego podobszaru, ze szczególnym uwzględnieniem tych, których wdrożenie do praktyki rodzić będzie problemy.

1. PRAWO HORYZONTALNE

Polska akceptuje i wdroży całość *acquis communautaire* w zakresie prawa horyzontalnego i nie będzie się domagała okresów przejściowych w tej dziedzinie.

1.1. Prawo Unii Europejskiej

Podstawowe przepisy w omawianym obszarze:

- ❖ dyrektywa 85/337/EWG (zmieniona przez dyrektywę 97/11/WE) reguluje sposób, zasady i warunki wykonywania ocen oddziaływania publicznych i prywatnych przedsięwzięć na środowisko,

- ❖ dyrektywa 90/313/EWG w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku,
- ❖ dyrektywa 91/692/EWG ma na celu harmonizację i usprawnienie przygotowywania i prezentacji raportów na temat wdrażania postanowień niektórych dyrektyw w dziedzinie ochrony środowiska,
- ❖ rozporządzenie 1210/90/EWG w sprawie utworzenia Europejskiej Agencji ds. Środowiska oraz sieci informacji i obserwacji środowiska.

1.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Prawodawstwo polskie jest w chwili obecnej częściowo zgodne z *acquis* w zakresie prawa horyzontalnego. Od roku 1990 istnieje w Polsce prawny obowiązek wykonywania ocen oddziaływania na środowisko dla szczegółowo określonych obiektów. Nad prawidłowością wykonywania ocen czuwa Komisja ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko będąca organem doradczym dla Ministra OŚZNiL, w kilku województwach powołano również komisje wojewódzkie. W całym kraju organizowane są liczne szkolenia zarówno dla pracowników administracji, jak i dla wykonawców, mające na celu podnoszenie jakości prowadzonych ocen.

Jedną z podstawowych zasad Polityki Ekologicznej Polski jest zasada uspołeczniania ochrony środowiska. Jest ona w praktyce realizowana poprzez konsultowanie projektów aktów prawnych i dokumentów o charakterze strategicznym z przedstawicielami pozarządowych organizacji ekologicznych, zapraszanie przedstawicieli tych organizacji do uczestnictwa w różnego rodzaju pracach resortu ochrony środowiska, konsultowanie ze społecznościami lokalnymi planów inwestycyjnych itp. Wyrazem gotowości Polski do stworzenia warunków pełnego uczestnictwa społeczeństwa w zarządzaniu ochroną środowiska było podpisanie Konwencji z Aarhus.

Pełna transpozycja dyrektyw: 85/337/EWG, 97/11/WE 90/313/EWG i 91/692/EWG nastąpi poprzez wydanie ustawy o dostępie do informacji o środowisku i ocenach oddziaływania na środowisko (zakończony uzgodnienia międzyresortowe). Zakłada się, że ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2000 roku, w rok później wejdą w życie te przepisy ustawy, które odnoszą się do dostępu do informacji, w tym do obowiązku tworzenia publicznie dostępnych rejestrów. Przesunięcie w czasie jest podyktowane koniecznością podjęcia niezbędnych i czasochłonnych działań organizacyjnych przez liczne organy administracji publicznej, które będą adresatem nałożonych przez ustawę obowiązków w zakresie dostępu do informacji.

W chwili obecnej Polska współpracuje z Europejską Agencją ds. Środowiska na prawach kraju stowarzyszonego z Unią Europejską, jest objęta podobnym zakresem obowiązków jak kraje członkowskie i uczestniczy w większości przedsięwzięć Agencji w ramach programu PHARE. W dniu 6 lipca 1999 roku Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa skierował pismo do Komisarza ds. Środowiska z prośbą o rozpoczęcie negocjacji o członkostwo Polski w Agencji.

Dotychczasowe doświadczenia Polski w omawianym zakresie oraz stan zaawansowania prac nad transpozycją przepisów UE w podobnym zakresie „Prawo horyzontalne” wskazują, że Polska nie będzie miała problemów z wdrożeniem postanowień tych przepisów do dnia 31 grudnia 2002 roku.

2. OCHRONA PRZYRODY

Polska akceptuje i wdroży całość *acquis communautaire* w zakresie ochrony przyrody i nie będzie się domagała okresów przejściowych w tej dziedzinie.

2.1. Prawo Unii Europejskiej

Przepisy UE dotyczące ochrony przyrody można podzielić na dwie podstawowe grupy:

- ❖ ochrona siedlisk, flory i fauny – dyrektywa 79/409/EWG oraz dyrektywa 92/43/EWG; ważnym postanowieniem dyrektywy z tej grupy jest obowiązek utworzenia spójnej Sieci Obszarów Chronionych Natura 2000,
- ❖ obrót dzikimi gatunkami flory i fauny oraz ich częściami i pochodnymi – dyrektywa 83/129/EWG, rozporządzenie 3254/91/EWG i 35/97/WE oraz decyzja 97/602/EWG; oprócz dyrektyw wydano także szereg rozporządzeń (338/97/WE, 939/97/WE, 2307/97/WE, 2551/97/WE i 767/97/WE) służących implementacji do prawa unijnego postanowień Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja waszyngtońska).

2.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Prawodawstwo polskie jest w chwili obecnej częściowo zgodne z *acquis* w tym zakresie. Przepisy polskie dotyczące ochrony przyrody obejmują zagadnienia, które regulują obie wyżej wymienione grupy aktów prawnych UE. Najważniejsze przepisy w tym zakresie zawarte są w: ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska, ustawie o ochronie przyrody i przepisach wykonawczych do tej ustawy oraz ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym. Polska od 1990 roku jest także stroną Konwencji waszyngtońskiej.

Prawo polskie nie zawiera niektórych definicji stosowanych w przepisach UE i w tym zakresie zachodzi potrzeba jego nowelizacji.

2.3. Ochrona siedlisk, flory i fauny

Do końca 1999 roku nastąpi I etap nowelizacji ustawy o ochronie przyrody. Przystąpiono do prac mających na celu utworzenie w Polsce sieci NATURA 2000, dokonane będą waloryzacje przyrodnicze obszarów objętych już ochroną prawną, jak też cennych obszarów przyrodniczych dotychczas nie objętych żadną formą ochrony przyrody, a spełniających kryteria sieci NATURA 2000. Pełna transpozycja dyrektyw 79/409/EWG oraz 92/43/EWG zakończy się do 31 grudnia 2002 roku poprzez II etap nowelizacji ustawy o ochronie przyrody.

Do końca czerwca 2000 roku Polska złoży wnioski do Komisji Europejskiej o uzupełnienie załączników do dyrektywy 92/43/EWG oraz dyrektywy 79/409/EWG. Polska wskaże siedliska oraz gatunki roślin i zwierząt występujących w Polsce, a nie wymienionych w tych dokumentach. Ponadto Polska zgłosi zastrzeżenia do niektórych gatunków roślin i zwierząt, które licznie występują na terenie Polski, a w dyrektywach są ujęte jako ściśle chronione.

Opracowano projekt krajowej strategii ochrony różnorodności biologicznej, który określa ogólne zadania dla władz i jednostek organizacyjnych, których działalność ma związek z gospodarowaniem w środowisku przyrodniczym, podjęto też wdrażanie monitoringu biologicznego, który obejmie także wymogi dyrektyw oraz wyznaczono ostoje dla

występujących w Polsce ptaków, w tym także takich, które mają znaczenie europejskie. Przeprowadzono także inwentaryzację obszarów wodno-błotnych.

Dotychczasowe działania w zakresie ochrony przyrody gwarantują należyte wykonanie zadań wynikających z dyrektyw 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków oraz 92/43/EWG w sprawie ochrony naturalnych siedlisk oraz dzikiej fauny i flory.

2.4. Obrót dzikimi gatunkami flory i fauny oraz ich częściami i pochodnymi

Wdrożenie przepisów dyrektywy 83/129/EWG dotyczącej importu do państw członkowskich skór z niektórych młodych fok i produktów z nich pochodzących do polskiego systemu prawnego nastąpiło wraz z wprowadzeniem na listę zwierząt chronionych wszystkich gatunków fok (rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Dz.U. Nr 13, poz. 61).

Pozyskiwanie zwierząt metodami wymienionymi w rozporządzeniu 3254/91/EWG jest zabronione w Polsce na podstawie rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. Nr 13, poz. 61 – w odniesieniu do gatunków chronionych), na podstawie ustawy – Prawo łowieckie (Dz.U. z 1995 r., Nr 147, poz. 713 z późn. zm. – w odniesieniu do gatunków łownych) oraz ustawy o ochronie zwierząt (Dz.U. z 1997 r., Nr 111, poz. 724 – w odniesieniu do pozostałych zwierząt, nie wymienionych ww. aktach prawnych).

Wymagania rozporządzeń służących implementacji do prawa unijnego postanowień Konwencji waszyngtońskiej staną się dla Polski obowiązujące w chwili uzyskania członkostwa w UE. Tym niemniej Polska przygotowuje własne przepisy w tym zakresie – do 31 grudnia 1999 roku wydane zostanie rozporządzenie Ministra OŚZNiL w sprawie wykazu zwierząt, których przetrzymywanie, obrót i przewożenie przez granicę podlega ograniczeniu na podstawie umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

Prawnego uregulowania wymaga wprowadzenie zakazu importu skór zwierząt pozyskanych zabronionymi metodami z krajów stosujących te metody. Nastąpi to do dnia 31 grudnia 2002 roku.

We wdrażaniu regulacji z zakresu międzynarodowego obrotu fauną i florą wspierającą rolę mają postanowienia Kodeksu celnego oraz realizujące je organy administracji celnej. Powołano koordynatora do tych spraw w Głównym Urzędzie Cei oraz koordynatorów w poszczególnych oddziałach celnych.

3. JAKOŚĆ WÓD

Polska akceptuje i wdroży *acquis communautaire* w zakresie jakości wód z wyjątkiem implementacji do 31 grudnia 2002 roku niżej wymienionych aktów prawnych:

- ❖ dyrektywa 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych,
- ❖ dyrektywa 91/676/EWG z 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego,
- ❖ dyrektywa 75/440/EWG z 16 czerwca 1975 r. dotycząca jakości wód powierzchniowych ujmowanych do produkcji wody do picia,
- ❖ dyrektywy dotyczące zrzutów substancji niebezpiecznych do wód: 74/464/EWG, 82/176/EWG; 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG, 86/280/EWG, 88/347/EWG, 90/415/EWG.

3.1. Prawo Unii Europejskiej

3.1.1. Normatywy dla ścieków

Kluczowe są tu następujące dyrektywy: 91/271/EWG dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, 80/68/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez niektóre substancje niebezpieczne, 76/464/EWG wprowadzająca ograniczenie w odprowadzaniu do wód powierzchniowych pewnych substancji uznanych za niebezpieczne (w kolejnych latach określono przepisy regulujące zrzut do wód poszczególnych substancji niebezpiecznych) oraz dyrektywa 86/280/EWG.

3.1.2. Standardy jakości wód

Przepisy te regulują m.in. kwestie jakości wód powierzchniowych ujmowanych do produkcji wody pitnej (dyrektywa 75/440/EWG), określają metody pomiaru i częstotliwości pobierania próbek oraz analizy wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej (dyrektywa 79/869/EWG) oraz wyznaczają wskaźniki jakości wody pitnej (dyrektywa 80/778/EWG – od 2003 roku zastąpiona będzie nową dyrektywą 98/83/WE). Trzy dyrektywy wprowadzają standardy jakości wód: w kąpieliskach (dyrektywa 76/160/EWG), wymaganej dla bytowania skorupiaków i mięczaków (dyrektywa 79/923/EWG) oraz niezbędnej dla zachowania życia ryb (dyrektywa 78/659/EWG). Wydano także osobne przepisy mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany ze źródeł rolniczych (dyrektywa 91/676/EWG).

3.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Prawodawstwo polskie jest w chwili obecnej zgodne w niewielkim stopniu z *acquis* w zakresie jakości wód. Żaden wspólnotowy akt prawny nie znajduje pełnego odzwierciedlenia w prawie polskim. Obecne przepisy nie zawierają bezpośredniej obligacji do budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków, tak jak to czyni dyrektywa 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. Podstawowym aktem prawnym w tej dziedzinie jest rozporządzenie Ministra OŚNiL z 5 listopada 1991 r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi. Stężenia dopuszczalne substancji zanieczyszczających ustanowione w rozporządzeniu wykazują zbieżność z wartościami stężeń zawartymi w poszczególnych dyrektywach dotyczących zrzutów substancji niebezpiecznych do środowiska wodnego Wspólnoty.

Brak jest przepisów korespondujących z dyrektywą 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany ze źródeł rolniczych. Opracowano Kodeks Dobrych Praktyk Rolniczych, prace nad jego wdrażaniem prowadzone będą pod kierunkiem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Transpozycji części wymagań dyrektywy dokona ustawa o nawozach i nawożeniu, która znajduje się obecnie na etapie prac parlamentarnych.

W roku bieżącym wydano na podstawie obowiązującej ustawy – Prawo wodne rozporządzenie Rady Ministrów z 9 maja 1999 r. w sprawie wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych stanowiących mienie komunalne transponujące część postanowień dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. Zakończono prace nad projektem rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze, woda w kąpieliskach oraz zasad sprawowania kontroli jakości wody przez organy Inspekcji Sanitarnej transponujące wymagania dyrektyw 76/160/EWG, 80/778/EWG oraz 98/83/WE.

Na etapie prac redakcyjnych są trzy projekty rozporządzeń Ministra OŚZNiL, które dokonają transpozycji dyrektyw 75/440/EWG, 91/271/EWG, 76/464/EWG wraz z dyrektywami „córkami” oraz dyrektyw 78/659/EWG i 79/923/EWG. Powyższe rozporządzenia wydane zostaną na podstawie aktualnie obowiązującego Prawa wodnego. Nowa ustawa – Prawo wodne (uchwalenie przewidywane do końca 2000 roku) umożliwi utrzymanie powyższych aktów wykonawczych w mocy.

Ze względu na wykazane powyżej dotychczasowe różnice w przepisach dotyczących jakości wód pomiędzy Polską a Unią Europejską, a także z uwagi na niewystarczające inwestycje w gospodarce wodnej w latach 1950-1988, wdrożenie prawa europejskiego w tym zakresie będzie wymagało od Polski znacznego wysiłku inwestycyjnego. Skumulowane nakłady inwestycyjne na wdrożenie przepisów UE w dziedzinie jakości wód wynieść mogą do 22 mld EURO (wg szacunków Banku Światowego²). W związku z powyższym, Polska występuje o przyznanie poniżej wskazanych okresów przejściowych na wdrażanie postanowień poszczególnych dyrektyw.

3.2.1. Dyrektywa 91/271/EWG

Najważniejsze wymagania zawarte w tej dyrektywie, dotyczącej oczyszczania ścieków miejskich, to obowiązek budowy do 31 grudnia 2005 roku systemów kanalizacyjnych we wszystkich aglomeracjach o liczbie mieszkańców równoważnych RLM większej niż 2000 osób. Ścieki odprowadzane z tych aglomeracji będą musiały być od dnia 1 stycznia 2006 roku poddawane oczyszczaniu biologicznemu (lub innemu o równoważnej skuteczności). Ponadto kraje członkowskie UE zostały zobowiązane do określenia odbiorników wrażliwych na eutrofizację. Ścieki komunalne odprowadzane do odbiorników wrażliwych będą musiały być poddawane oczyszczaniu trzeciego stopnia (usuwaniu substancji biogenych), które zapewni minimalną redukcję azotu całkowitego o 70-80% i fosforu całkowitego o 80%.

Na uwagę zasługują zapisy następujących artykułów dyrektywy:

- ❖ art. 3.1: „...w miejscach, gdzie budowa systemu kanalizacji zbiorczej ścieków nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowała nadmierne koszty, należy zastosować systemy indywidualne lub inne odpowiednie rozwiązania zapewniające ten sam poziom ochrony środowiska...”. Stwierdzenie to jest o tyle istotne, że w Polsce wiele obszarów wiejskich o rozproszonej zabudowie stosuje systemy przyzagrodowych oczyszczalni ścieków oraz usuwania ścieków do zbiorników bezodpływowych i ich późniejsze wywożenie do oczyszczalni ścieków samochodami asenizacyjnymi. Utrzymanie takich sposobów usuwania ścieków z terenów o zabudowie rozproszonej także w przyszłości wydaje się uzasadnione ekologicznie i ekonomicznie,
- ❖ art. 5.4: „... wymagania wobec poszczególnych oczyszczalni... mogą nie mieć zastosowania do odbiorników wrażliwych tam, gdzie można wykazać, że minimalne zmniejszenie całkowitego ładunku w ściekach dopływających ze wszystkich oczyszczalni ścieków komunalnych na tym obszarze wynosi co najmniej 75% w odniesieniu do fosforu i co najmniej 75% w odniesieniu do całkowitego azotu...”. Wykonane studia i analizy wykazują, że Polska może skorzystać ze zjawiska skali i uzyskać spełnienie wymagań powyższego przepisu przy mniejszych nakładach finansowych i szybciej niż wprowadzając wymagania dla indywidualnych oczyszczalni. Polegać to będzie na budowie wysokoefektywnych oczyszczalni ścieków (zapewniających redukcję azotu i fosforu w 90-95%) w miejscach powstawania dużych ilości ścieków komunalnych

² World Bank, 1999: Poland. Complying with EU Environmental Legislation. Final Report. WB, Europe and Central Asia Environmental Unit. Washington DC. April 1999. Oryginalne nakłady podane w raporcie US\$ przeliczono wg kursu 1 EURO = 1,1 US\$.

(największe miasta) i budowie oczyszczalni ścieków o niższej sprawności oczyszczania w małych aglomeracjach.

Obowiązująca aktualnie Polityka Ekologiczna Państwa uznaje ochronę wód za cel priorytetowy.

W celu poprawy jakości wód podejmowane były i są liczne działania, w samym tylko okresie 1991-1997 wydano na przedsięwzięcia tego typu ok. 3,42 mld EURO, w tym ok. 2 mld na budowę komunalnych oczyszczalni ścieków.

Potrzeby inwestycyjne dla wdrożenia wymagań prawa UE są znaczne. Koszt rozbudowy sieci kanalizacyjnej może wynieść do 8,9 mld EURO. Niezbędne będzie wybudowanie systemów kanalizacyjnych w 48 miastach pozbawionych do chwili obecnej tego typu infrastruktury i podłączenie do kanalizacji około 4 mln mieszkańców miast. Potrzeby w zakresie rozbudowy kanalizacji i usuwania ścieków na terenach wiejskich są jeszcze większe, obecnie 7% mieszkańców wsi korzysta z kanalizacji.

W ciągu okresu przejściowego zostaną w pełni skanalizowane wszystkie miasta liczące ponad 5 000 RLM, do kanalizacji podłączonych zostanie 25% mieszkańców wsi i aglomeracji liczących 2 000 - 5 000 RLM. Na pozostałych obszarach objętych wymaganiami dyrektywy 91/271/EWG zorganizowane zostaną alternatywne, bezpieczne dla środowiska sposoby usuwania ścieków komunalnych.

Koszt budowy nowych i modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych szacuje się na 2,3 mld EURO.

Polska przygotowała program inwestycyjny prowadzący do spełnienia wymagań dyrektywy. Zakłada się w okresach przejściowych realizację inwestycji przy założeniu utrzymania dotychczasowego systemu finansowania przedsięwzięć ochrony środowiska w Polsce (przy znacznym udziale funduszy ekologicznych). Pozyskanie znaczących środków z funduszy przedakcesyjnych, funduszu spójności i funduszy strukturalnych UE umożliwi przyspieszenie działań dostosowawczych.

Program inwestycyjny zakłada między innymi:

- ❖ budowę nowych oczyszczalni ścieków w 130 miastach liczących ponad 2 000 RLM (w tym trzy miasta o liczbie mieszkańców ponad 100 000 RLM); w biologiczne oczyszczalnie ścieków wyposażone zostaną wszystkie aglomeracje liczące powyżej 5 000 RLM,
- ❖ modernizację istniejących oczyszczalni, które nie osiągają efektywności oczyszczania wymaganej przepisami Unii Europejskiej,
- ❖ budowę systemów kanalizacji w aglomeracjach, w których systemów brak oraz rozbudowę sieci kanalizacyjnej tam, gdzie zachodzić będzie taka potrzeba.

W pierwszej kolejności zostaną wybudowane lub zmodernizowane oczyszczalnie ścieków w miastach liczących ponad 100 000 RLM.

Ze względu na wysoki koszt wdrożenia wymagań prawa UE w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych i brak możliwości dokonania tych inwestycji w krótkim czasie Polska wnosi o przyznanie okresów przejściowych dla wdrażania postanowień dyrektywy w odniesieniu do jej artykułów 3, 4 i 7:

- ❖ 10-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2015 roku, dla zrzutów ścieków z aglomeracji o RLM 10 000-15 000 oraz dla zrzutów ścieków z aglomeracji o RLM 2 000-10 000,
- ❖ 13-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2015 roku, dla zrzutów ścieków z aglomeracji o RLM powyżej 15 000,

- ❖ 8-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2010 roku, dla zrzutów ścieków z aglomeracji o RLM powyżej 100 000.

3.2.2. Dyrektywa 91/676/EWG

Dyrektywa w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego nakłada m.in.: obowiązek wyznaczenia obszarów wrażliwych, na których wody narażone są szczególnie na zanieczyszczenie związkami azotu, obowiązek opracowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej oraz stwarzania zachęt do jego stosowania. Na gospodarstwa rolne położone na obszarach wrażliwych dyrektywa 91/676/EWG nakłada obowiązek wdrażania programów kontroli nawożenia i sptywu związków azotanowych.

Koszt wdrożenia wymagań omawianej dyrektywy w Polsce (przy założeniu, że tylko część kraju zostanie uznana za obszary wrażliwe na związki azotu) wyniesie ok. 3 mld EURO. Największe koszty związane są z budową zbiorników na gnojowicę; koszt budowy jednego zbiornika ocenia się na kwotę ok. 5 tys. EURO. Doświadczenia zarówno polskie, jak i krajów członkowskich UE wskazują, że koszt budowy z tytułu ograniczenia strat składników azotowych nie zwraca się przez okres ponad 30 lat. Dlatego też dla powodzenia programu inwestycyjnego w tym zakresie konieczne jest subsydiowanie tych przedsięwzięć.

Polska podjęła przygotowania do wdrożenia wymagań omawianej dyrektywy. Opracowany został Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej. Wiosną 1999 roku do Parlamentu RP skierowano projekt ustawy o nawozach i nawożeniu transponujący część postanowień dyrektywy do prawa polskiego.

Mając na względzie konieczność budowy znacznej ilości zbiorników na gnojowicę, przygotowania miejsc do składowania nawozów mineralnych i wprowadzenia planów nawożenia mineralnego, a także z uwagi na długotrwały proces upowszechniania oraz wykonywania zaleceń Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, Polska wnosi o 8-letni okres przejściowy dla wdrażania postanowień omawianej dyrektywy.

3.2.3. Dyrektywa 76/464/EWG wraz z dyrektywami „córkami”:

**82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG, 86/280/EWG,
88/347/EWG, 82/242/EWG, 90/415/EWG**

Są to dyrektywy dotyczące odprowadzania do środowiska wodnego niektórych substancji niebezpiecznych.

Wdrożenie wymagań ww. aktów prawnych wprowadzi nowe wielkości dopuszczalnych stężeń substancji niebezpiecznych w ściekach odprowadzanych do wód lub do kanalizacji komunalnej, normowanie ilości substancji niebezpiecznych przypadających na jednostkę produkcji lub surowca, obowiązek ustalania w pozwoleniach wydawanych nowym zakładom standardów emisji substancji niebezpiecznych w ściekach uwzględniających najlepsze dostępne technologie. Zakłady istniejące zostaną zobowiązane do spełnienia wymagań dyrektyw dotyczących substancji niebezpiecznych w określonych w nich terminach. Omawiane dyrektywy zawierają także obligatoryjne wytyczne co do zakresu i sposobu prowadzenia badań monitoringowych.

W chwili obecnej brak jest dostatecznych danych pozwalających na ocenę możliwości wdrożenia postanowień wyżej wymienionych dyrektyw. W III kwartale 1999 roku rozpoczęto na zlecenie Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa prace (w ramach programu PHARE) mające na celu ustalenie skali problemu zrzutów substancji niebezpiecznych do środowiska wodnego i wykonanie szacunku kosztów wdrożenia omawianych dyrektyw. Wyniki analiz będą znane w II połowie 2000 roku. Biorąc pod uwagę

niezbędne działania inwestycyjne dla wdrożenia opisywanych aktów prawnych (np. zmiana technologii produkcji, modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków w wielu zakładach przemysłowych) oraz spodziewane wysokie ich koszty, Polska występuje o przyznanie okresów przejściowych w omawianym zakresie, rezerwując sobie prawo określenia długości okresów w terminie późniejszym.

3.2.4. Dyrektywa 80/778/EWG (od listopada 2003 roku będzie zastąpiona dyrektywą 98/83/WE)

Dyrektywy wydano dla zapewnienia odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do picia. W dyrektywie 80/778/EWG zawarto normy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zarówno ujmowanej bezpośrednio, jak i po uzdatnieniu. Nowa dyrektywa 98/83/WE wprowadza wymagania odnośnie dodatkowych 9 substancji i wprowadza ostrzejsze standardy jakości dla substancji już wcześniej objętych kontrolą. Najpoważniejsza zmiana to wymagania dotyczące dopuszczalnego stężenia ołowiu – wartość tę obniżono z 50 na 10 µg/l.

W chwili obecnej w Polsce około 80% ludności miejskiej i prawie 60% mieszkańców wsi zaopatruje się w wodę pitną z sieci wodociągowej. Jakość wody pitnej jest na ogół dobra; pewne trudności z dotrzymaniem wymaganej polskimi przepisami jakości wody pitnej w niektórych miejscowościach wynikają ze złej jakości wody powierzchniowej ujmowanej do produkcji wody pitnej oraz z naturalnej wysokiej zawartości minerałów w wodach podziemnych. Spełnienie wymagań nowej dyrektywy 98/83/WE wymagać będzie poprawy efektywności uzdatniania wody oraz modernizacji systemu monitorowania jakości wody pitnej (zgodnie z polskimi przepisami monitoruje się jakość wody podawanej do sieci, nie u odbiorcy, jak wymaga dyrektywa wspólnotowa).

Polska wdroży wymagania wynikające z przyjęcia do ustawodawstwa krajowego postanowień dyrektywy 98/83/WE korzystając w uzasadnionych przypadkach z okresów dostosowawczych przewidzianych w odpowiednich jej artykułach.

3.2.5. Dyrektywa 75/440/EWG

Dyrektywa reguluje kwestie zapewnienia odpowiedniej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w państwach członkowskich.

Jakość wód powierzchniowych w Polsce oceniana jest jako niezadowolająca, dominują bowiem wody zanieczyszczone. Pokreślić jednak należy, że obowiązujący w Polsce system oceny jakości jest bardziej restrykcyjny niż wspólnotowy (przekroczenie dopuszczalnego stężenia jednego ze wskaźników powoduje automatyczne zakwalifikowanie wód do niższej klasy). Aktualnie prowadzi się prace mające na celu ocenę jakości wód powierzchniowych w Polsce w oparciu o kryteria zgodne z postanowieniami dyrektywy 75/440/EWG, co umożliwi realną ocenę możliwości spełnienia jej wymagań.

W przypadku wielu polskich miast i wsi wody powierzchniowe (głównie rzeki, ale także jeziora i zbiorniki sztuczne) stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną (w 1997 roku na potrzeby wodociągów komunalnych pobrano z wód powierzchniowych 1009 hm³ wody, co stanowiło 44% ogólnego poboru wody na cele komunalne). Poprawa jakości wód powierzchniowych jest priorytetowym celem Polityki Ekologicznej Państwa. Zakłada się, że zostanie ona osiągnięta dzięki budowie nowych i modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych oraz wdrożeniu przepisów Unii Europejskiej w zakresie ograniczania zanieczyszczeń przemysłowych odprowadzanych do wód, a także zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego. Znaczącej poprawy jakości wód powierzchniowych należy

spodziewać się po zakończeniu budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków w największych aglomeracjach miejskich, co zgodnie z programem inwestycyjnym powinno nastąpić przed końcem 2010 roku.

Wdrożenie prawa UE w omawianym zakresie będzie wymagało również modernizacji istniejącego systemu monitorowania jakości wód.

Z uwagi na brak możliwości osiągnięcia jakości wód powierzchniowych zgodnej z wymaganiami dyrektywy 75/440/EWG przed zakończeniem I etapu programu inwestycyjnego (inwestycje z zakresu ochrony wód w największych aglomeracjach), Polska wnosi o 8-letni okres przejściowy dla jej wdrażania.

4. OGRANICZANIE ZANIECZYSZCZEŃ PRZEMYSŁOWYCH I OCENA RYZYKA

Polska akceptuje i wdroży *acquis communautaire* w zakresie ograniczania zanieczyszczeń przemysłowych i oceny ryzyka, z wyjątkiem implementacji do 31 grudnia 2002 roku dyrektywy 96/61/WE z 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń w odniesieniu do instalacji istniejących.

W odniesieniu do dyrektywy 88/609/EWG z 24 listopada 1988 r. w sprawie ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw, Polska występuje o uznanie za „nowe obiekty” (art. 2, poz. 9 dyrektywy) obiekty energetycznego spalania paliw uruchomione w kraju po 28 marca 1990 roku.

4.1. Prawo Unii Europejskiej

Przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie ograniczania zanieczyszczeń przemysłowych i oceny ryzyka obejmują szeroki zakres zagadnień – od zasad znakowania ekologicznego poszczególnych grup wyrobów po dyrektywy narzucające warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Problematyka z tego zakresu regulowana jest kilkudziesięcioma aktami prawnymi, ujętymi w 4 grupy tematyczne:

- ❖ przepisy dotyczące ograniczenia zanieczyszczeń przemysłowych,
- ❖ przepisy związane z oceną ryzyka przemysłowego,
- ❖ akty prawne wprowadzające systemy zarządzania ochroną środowiska,
- ❖ przepisy dotyczące znakowania ekologicznego.

4.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Dyrektywa 96/61/WE (IPPC) w sprawie zintegrowanego zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczeń nie znajduje swojego odbicia w prawie polskim. Standardy emisyjne nie są określane na podstawie Najlepszych Dostępnych Technik (BAT) dla poszczególnych sektorów przemysłu. Emisja dopuszczalna ustalana jest indywidualnie dla każdego podmiotu gospodarczego w zależności od tzw. tła zanieczyszczeń (aktualnego stanu zanieczyszczenia powietrza na danym obszarze) oraz rzeczywistej ilości emitowanych zanieczyszczeń; nie istnieje instytucja wydawania pozwoleń zintegrowanych, organy ochrony środowiska wydają indywidualne decyzje w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska (pozwolenie na emisję zanieczyszczeń do powietrza, pozwolenie wodnoprawne na zrzut, na odprowadzanie ścieków do odbiornika, pozwolenie na emisję hałasu, pozwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne lub inne w ilości ponad 1000 t./rok). Wdrożenie dyrektywy IPPC oznaczać będzie zmianę filozofii ochrony

środowiska w Polsce. Zakłada się, że pełna jej transpozycja nastąpi na gruncie nowej ustawy o ochronie środowiska, która zostanie przyjęta do końca 2000 roku.

Rozporządzenie 880/92/EWG w sprawie eko-znaku (wraz z decyzjami Komisji) będzie obowiązywało z chwilą przystąpienia Polski do UE. Prace w Polsce w zakresie krajowych znaków ekologicznych prowadzi Polskie Centrum Badań i Certyfikacji przy udziale MOŚZNIŁ.

Częściowej transpozycji jednej z najważniejszych dyrektyw w dziedzinie zanieczyszczeń przemysłowych dyrektywy 88/609/EWG w sprawie dużych obiektów energetycznego spalania paliw dokonało rozporządzenie Ministra OŚZNIŁ z 8 września 1998 r. w sprawie wprowadzania substancji zanieczyszczających do powietrza z procesów technologicznych i operacji technicznych. Rozporządzenie nie uwzględnia jednak instytucji BAT/BATNEEC, inaczej też definiuje instalacje „nowe”, co oznacza obiekty uruchomione po dniu 28 marca 1990 roku. W zakresie wskaźników dopuszczalnej emisji rozporządzenie MOŚZNIŁ jest bardziej restrykcyjne niż wspomniana wyżej dyrektywa³. Pełna transpozycja dyrektywy 88/609/EWG nastąpi wraz z wejściem w życie nowej ustawy o ochronie środowiska.

4.2.1. Dyrektywa 96/61/WE (IPPC)

Dyrektywa dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich ograniczania. Na podstawie badań wykonanych w ramach projektu PHARE /DISAE (POL-102) ocenia się, że dyrektywa dotyczyć będzie około 4000 istniejących zakładów oraz dodatkowo około 300-400 nowych instalacji rocznie. Trudności związane z wdrażaniem wymagań omawianej dyrektywy w Polsce wynikać będą przede wszystkim z obowiązku ustalenia nowych standardów emisji w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT) dla zakładów istniejących. Ze względu na zaawansowany wiek wielu z nich (przestarzałe technologie) będą musiały ulec modernizacji lub ograniczyć lub zakończyć produkcję. Wstępne szacunki wykonane jedynie dla sektora energetycznego wskazują, że koszt wdrożenia postanowień omawianej dyrektywy w tym sektorze wyniesie około 6,3 mld EURO⁴. Komisja Europejska nie opracowała jeszcze dokumentów referencyjnych (BREF) dla wszystkich rodzajów działalności przemysłowej objętych dyrektywą, nieliczne kraje członkowskie opracowały własne standardy BAT, brak jest odpowiednich materiałów pozwalających na precyzyjne określenie kosztów wdrożenia dyrektywy w Polsce. Wiosną 1999 roku Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa we współpracy z Duńską Agencją Ochrony Środowiska rozpoczęło projekt dotyczący warunków i skutków wdrożenia dyrektywy 96/61/WE w Polsce. Bardziej szczegółowe dane na temat niezbędnych zmian instytucjonalnych w administracji ochrony środowiska umożliwiających wdrażanie dyrektywy oraz jego skutków dla budżetu państwa i gospodarki będą znane w II połowie 2000 roku.

Ze względu na oczekiwane wysokie koszty wdrożenia oraz niezbędne działania organizacyjne Polska występuje o 3-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2010 roku dla instalacji istniejących, rezerwując sobie jednocześnie prawo do zmiany długości okresu przejściowego, jeżeli wyniki prowadzonych w Ministerstwie OŚZNIŁ prac wskażą na taką konieczność.

³ W odniesieniu do SO₂ – dopuszczalna emisja dla nowych źródeł 850 mg SO₂/Nm³, standard UE – 1700 mg SO₂/Nm³

⁴ PHARE /DISAE/POL-101, 1998: *Costing and Financial Analysis of Approximation in Environment*.

4.2.2. Dyrektywa 88/609/EWG

Dyrektywa dotyczy ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw.

Polska podejmuje od wielu lat zdecydowane działania na rzecz skutecznej ochrony powietrza i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Wyrazem tego jest redukcja emisji podstawowych zanieczyszczeń do powietrza, w latach 1989-1998 emisja ze źródeł energetyki zawodowej zmniejszyła się w przypadku SO₂ o 48%, w przypadku NO_x o 42%, a w przypadku pyłów o 87% (przy wzroście produkcji energii cieplnej o 13% i zmniejszeniu produkcji energii elektrycznej o 1,7%). Podobnie spadła emisja tych zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych. Polska zamierza nadal redukować wielkość emisji do powietrza; wyrazem tej gotowości było podpisanie II Protokołu Siarkowego do Konwencji o transgranicznym przenoszeniu zanieczyszczeń na dalekie odległości.

Polska podejmuje i będzie podejmować wszystkie konieczne działania dla jak najszybszego wdrożenia przepisów dyrektywy 88/609/EWG. Pomimo związanych z tym wysokich kosztów szacowanych na kwotę 9 mld EURO, Polska deklaruje, że pełne wdrożenie postanowień tych przepisów nastąpi do dnia 31 grudnia 2002 roku.

Ze względu na problemy natury technicznej (brak szczegółowych danych o strukturze emisji z dużych źródeł spalania energetycznego w 1980 roku) Polska występuje o akceptację szacunkowej metody wyznaczenia emisji SO₂ z dużych obiektów spalania dla roku bazowego (1980). Przyjmując powyższe założenia Polska deklaruje osiągnięcie następujących wskaźników redukcji dwutlenku siarki:

Wielkość emisji SO ₂ z dużych obiektów energetycznego spalania (w kilotonach) w 1980 roku	Wartość graniczna emisji w roku(w kilotonach)			% zmniejszenia emisji w stosunku do roku 1980		
	1993	1998	2003	1993	1998	2003
2583	2020	1490	1310	-22	-40	-50

Mając na uwadze, że zawarte w dyrektywie zobowiązania do redukcji emisji NO_x dotyczą lat 1993 i 1998, Polska występuje o pominięcie zobowiązań w tym zakresie.

Ponadto ze względu na istniejącą od 1990 roku w polskim prawie ochrony środowiska (w odniesieniu do instalacji odprowadzających zanieczyszczenia do powietrza) definicję „nowych źródeł” Polska występuje o uznanie za „nowe obiekty” instalacje uruchomione po 28 marca 1990 roku.

5. JAKOŚĆ POWIETRZA

Polska akceptuje i wdroży *acquis communautaire* w zakresie jakości powietrza z wyjątkiem implementacji do 31 grudnia 2002 roku:

- ❖ dyrektywy 98/70/WE z 13 października 1998 r., dotyczącej jakości benzyny oraz paliw do silników Diesla, zmieniającej dyrektywę 93/12/EWG,
- ❖ dyrektywy 94/63/WE z 20 grudnia 1994 r. w sprawie emisji lotnych związków organicznych (VOC) powstających w wyniku magazynowania ropy i produktów petrochemicznych oraz ich dystrybucji z baz paliw do stacji paliw.

5.1. Prawo Unii Europejskiej

Akty prawne UE dotyczące ochrony powietrza można podzielić na następujące grupy:

- ❖ dyrektywy ustalające standardy jakości powietrza,
- ❖ dyrektywy ustalające standardy emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- ❖ dyrektywy ustalające ze względu na ochronę powietrza, dopuszczalne ilości określonych związków w produktach.

5.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Motywnym przewodem polskich przepisów dotyczących ochrony powietrza jest zapobieganie powstawaniu, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających, w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymanie ich na poziomie nie przekraczającym wielkości dopuszczalnych. Filozofia ta zgodna jest z podejściem wspólnotowym wyrażonym w dyrektywie 96/62/WE (jakość powietrza) oraz w innych dyrektywach (np. 96/61/WE). Zasadniczą różnicą w stosunku do wymagań dyrektywy ramowej jest brak przepisów zobowiązujących do sporządzania programów poprawy jakości powietrza i ich wdrażania na obszarach, gdzie przekraczane są dopuszczalne wskaźniki jakości.

Pełną zgodność prawa polskiego ze wspólnotowym zamierza osiągnąć się poprzez wprowadzenie wymagań UE do nowej ustawy o ochronie środowiska oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy. Zakłada się, że ustawa uchwalona zostanie do końca 2000 roku.

Znaczny postęp w procesie dostosowania nastąpił na gruncie nowelizacji z 1997 roku ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska. Na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w noweli wydane zostało 28 kwietnia 1998 r. rozporządzenie Ministra OŚZNiL w sprawie dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu. Rozporządzenie odzwierciedla standardy imisyjne zawarte w dyrektywach: 80/779/EWG, 82/884/EWG, 85/203/EWG i 92/72/EWG.

Polska podejmuje i zamierza podejmować dalsze działania mające na celu skuteczną ochronę zdrowia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Pomimo spodziewanych, znacznych kosztów związanych z tymi działaniami, a także oczekiwanych trudności organizacyjnych (m.in. modernizacja istniejącej sieci monitoringowej i automatyzacja pomiarów, tworzenie laboratoriów referencyjnych oraz szkolenie kadr), Polska zamierza wdrożyć wymagania dyrektyw: 80/779/EWG, 82/884/EWG, 85/203/EWG, 92/72/EWG i 96/62/WE nie później niż do 31 grudnia 2002 roku.

Dyrektywę 94/63/WE w sprawie zmniejszenia emisji lotnych związków organicznych ze zbiorników benzyny i podczas jej tankowania w stacjach paliw z przeznaczeniem dla zaopatrzenia stacji benzynowych w znacznym stopniu transponuje rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z 30 sierpnia 1996 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie.

Wymagania techniczne dotyczące jakości paliw zostały w Polsce wprowadzone w życie ustawą o normalizacji z 1993 r. i rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu wprowadzającym obligatoryjny charakter stosowania przyjętych norm. Pełną transpozycję przepisów dyrektywy 93/12/EWG zapewni przyjęcie rozporządzenia Ministra Gospodarki

w sprawie obligatoryjnych wymagań dotyczących jakości paliw płynnych i metod kontroli. Na tej podstawie nastąpi nowelizacja normy PN-92C-96051. W chwili obecnej Polska Norma (dotycząca siarki w paliwie) jest znacznie łagodniejsza od standardu wspólnotowego. Norma PN-02C-96025/01-06 dotycząca zawartości ołowiu w benzynie jest zgodna z wymaganiami dyrektywy 85/210/EWG.

5.2.1. Dyrektywa 98/70/WE

Dyrektywa wprowadza nowe normy jakościowe benzyny i paliw do silników Diesla, wprowadza zakaz sprzedaży benzyn ołowiowych, a także uchyla z dniem 1 stycznia 2000 roku niektóre postanowienia dyrektyw dotyczących jakości paliw. Omawiany akt prawny zawiera także szczegółowe wymagania i harmonogram wdrażania nowych norm w zakresie jakości paliw stosowanych do pojazdów benzynowych i wysokoprężnych (I etap do 2000 roku, II etap do 2005 roku). Dyrektywa wskazuje na możliwości derogacji w przypadku stosowania benzyny i olejów napędowych o parametrach zgodnych z wymaganiami określonymi w załącznikach.

Polska podejmuje intensywne działania na rzecz poprawy jakości paliw od początku lat dziewięćdziesiątych, m.in.: z rynku wycofano etylinę o ilości oktanów niższej niż 94, zaostrzono wymagania dotyczące jakości paliw oraz wprowadzono ich obligatoryjny charakter. Dzięki tym działaniom w chwili obecnej przepisy prawa polskiego są zgodne w pełni z postanowieniami dyrektywy 85/210/EWG w sprawie zbliżenia przepisów państw członkowskich dotyczących ołowiu w benzynie oraz częściowo dyrektywy 93/12/EWG w sprawie zawartości siarki w niektórych paliwach płynnych.

Rafinerie polskie poniosły znaczne wydatki w celu dostosowania procesu technologicznego do produkcji wyrobów odpowiadających dotychczasowym normom Unii Europejskiej; wydatki te w dwóch największych rafineriach szacuje się na sumę około 2 mld EURO. Część rozpoczętych inwestycji nadal wymaga finansowania. Konsekwencją wdrożenia przepisów UE w omawianym zakresie będzie także konieczność zakończenia produkcji paliw w czterech mniejszych rafineriach. Przejście od produkcji paliw do ich blendowania spowoduje konsekwencje społeczne w postaci konieczności zamknięcia linii produkcyjnych i zwolnienia części pracowników.

Polska podejmuje i zamierza podejmować dalsze działania mające na celu skuteczną ochronę powietrza atmosferycznego poprzez poprawę jakości paliw wykorzystywanych w pojazdach benzynowych i napędzanych olejem napędowym.

Ze względów technicznych Polska występuje o 4-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2009 roku w odniesieniu do zawartości węglowodorów aromatycznych w benzynach silnikowych.

5.2.2. Dyrektywa 94/63/WE

Celem dyrektywy jest ograniczenie emisji lotnych związków organicznych (VOC) z magazynowania benzyn w zbiornikach oraz z instalacji załadunkowych i rozładunkowych terminali paliwowych. Polska podjęła kroki zmierzające do transpozycji powyższych przepisów w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych. W 1996 roku przyjęto rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie wymagań technicznych dotyczących terminali i stacji przeładunku paliw płynnych, rurociągów do przesyłu na dalekie odległości ropy naftowej surowej i transportu produktów petrochemicznych oraz ich lokalizacji, które częściowo wdraża postanowienia dyrektywy 94/63/WE, obejmując znacznie szerszy zakres regulacji dotyczących przechowywania i przeładunku paliw. W przepisach polskich określono

jednakowy dla wszystkich terminali okres dostosowawczy (niezależnie od zdolności przeładunkowych) sięgający do 30 listopada 2004 roku.

Do chwili obecnej nie zostały w przepisach polskich uwzględnione kwestie ubytku paliw podczas przeładunku, obowiązek stosowania nalewaków do oddolnego napełniania autocystern, wymagań dotyczących cystern kolejowych i znajdujących się na barkach oraz innych szczegółowych wymagań zawartych w dyrektywie i aneksie IV do niej. Podmioty gospodarcze zajmujące się w Polsce magazynowaniem, transportem i dystrybucją paliw rozpoczęły już inwestycje na rzecz wdrażania wymagań przepisów polskich w omawianym zakresie; ze względu na wysokie koszty sygnalizują one problemy z ich realizacją.

W związku z opisanymi trudnościami technicznymi i ekonomicznymi oraz okresem dostosowawczym wyznaczonym polskimi przepisami Polska występuje o 7-letni okres przejściowy dla wdrażania wymagań dyrektywy 94/63/WE, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2009 roku.

6. HAŁAS Z MASZYN I URZĄDZEŃ

Polska akceptuje i wdroży całość *acquis communautaire* w zakresie hałasu do dnia 31 grudnia 2002 roku i nie będzie się domagała okresów przejściowych w tym obszarze.

6.1. Prawo Unii Europejskiej

Przepisy UE w tym zakresie obejmują dwie grupy aktów prawnych:

- ❖ dyrektywy dotyczące dopuszczalnej emisji hałasu z maszyn i urządzeń budowlanych,
- ❖ dyrektywy dotyczące dopuszczalnej emisji hałasu kosiarek do trawy i sprzętu gospodarstwa domowego.

6.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Ustawodawstwo polskie dotyczące hałasu emitowanego przez maszyny i urządzenia w ograniczonym zakresie transponuje wymagania wymienione w dyrektywach Unii Europejskiej. Podstawowym aktem prawnym w tej dziedzinie w Polsce jest ustawa z 3 kwietnia 1993 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 250) dotycząca badań i certyfikacji; nie wymienia jednak ona szczegółowo maszyn i urządzeń oraz metod badawczych dla uzyskania certyfikatu w zakresie dopuszczalnej emisji hałasu. Pełna transpozycja prawa wspólnotowego w zakresie hałasu z maszyn i urządzeń dokonana zostanie – w oparciu o tę ustawę – rozporządzeniem Ministra Gospodarki.

Transpozycja prawa europejskiego w zakresie dopuszczalnej emisji hałasu kosiarek do trawy i sprzętu gospodarstwa domowego do prawa polskiego dokonana zostanie na gruncie ustawy o krajowym systemie oceny zgodności oraz zmianie niektórych ustaw, rozporządzenia Ministra Gospodarki w tym zakresie oraz wprowadzenia nowych norm PN – EN i PN – ISO dotyczących emisji hałasu z tych urządzeń. Prace w tym obszarze zostaną zakończone do 31 grudnia 2001 roku.

Nie przewiduje się trudności z wdrożeniem wymagań dyrektyw z podobszaru „Hałasu” do dnia 31 grudnia 2002 r.

7. CHEMIKALIA I ORGANIZMY ZMODYFIKOWANE GENETYCZNIE

Polska akceptuje i wdroży *acquis communautaire* w zakresie chemikaliów i organizmów zmodyfikowanych genetycznie z wyjątkiem stosowania od dnia 31 grudnia 2002 roku wymagań rozporządzenia 3093/94/WE z 15 grudnia 1994 r. w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową.

7.1. Prawo Unii Europejskiej

Przepisy Unii Europejskiej w omawianym podobszarze można podzielić na następujące grupy:

- ❖ ochrona zwierząt wykorzystywanych do celów doświadczalnych i do innych celów naukowych,
- ❖ organizmy zmodyfikowane genetycznie; na *acquis* w tej dziedzinie składa się kilkanaście dyrektyw i decyzji UE, dotyczących przede wszystkim wprowadzania na rynek konkretnych produktów zawierających genetycznie zmodyfikowany organizm i genetycznie zmodyfikowane mikroorganizmy,
- ❖ zapobieganie i zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska azbestem,
- ❖ akty prawne dotyczące substancji chemicznych,
- ❖ wprowadzanie do obrotu produktów zawierających biocydy,
- ❖ przepisy dotyczące substancji zubażających warstwę ozonową.

7.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Prawodawstwo polskie jest obecnie częściowo zgodne z dyrektywą 86/609/EWG dotyczącą ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów doświadczalnych i do innych celów naukowych. Zagadnienia te regulują następujące akty prawne: ustawa o ochronie zwierząt z 21 sierpnia 1997 r. zapewniająca częściową transpozycję przepisów dyrektywy 86/609/EWG oraz rozporządzenie Rady Ministrów z 21 kwietnia 1999 r. w sprawie Krajowej Komisji Etycznej do spraw doświadczeń na zwierzętach oraz lokalnych komisji etycznych do spraw doświadczeń na zwierzętach. Pełna transpozycja dyrektywy 86/609/EWG zostanie po opublikowaniu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać hodowle zwierząt przeznaczonych do eksperymentów laboratoryjnych.

Polska nie przewiduje trudności z wdrożeniem prawa UE w zakresie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów doświadczalnych i do innych celów naukowych przed dniem 31 grudnia 2002 roku.

W celu prawnego uregulowania kwestii uwalniania genetycznie modyfikowanych organizmów (GMO) znówelizowano w 1997 roku ustawę o ochronie i kształtowaniu środowiska i wprowadzono do niej art. 37a dotyczący zamierzonego uwolnienia GMO do środowiska w celach doświadczalnych oraz wprowadzenia do obrotu produktów zawierających GMO. Artykuł 37a wszedł w życie 1 stycznia 1999 roku. Rozporządzenie Ministra OŚZNiL w sprawie organizmów modyfikowanych genetycznie wydane na podstawie art. 37a i przygotowane w oparciu o przepisy dyrektywy 90/220/EWG i dyrektywy 94/15/WE wejdzie w życie przed końcem 1999 roku.

Brak jest natomiast regulacji prawnych dotyczących kontrolowanego wykorzystywania genetycznie zmodyfikowanych mikroorganizmów. Kompleksowe rozwiązanie spraw zgodnie z postanowieniami dyrektywy 90/219/EWG w sprawie kontrolowanego wykorzystania

genetycznie zmodyfikowanych mikroorganizmów i dyrektywy 90/220/EWG w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska genetycznie modyfikowanych organizmów planowane jest do 31 grudnia 2001 roku na gruncie ustawy dotyczącej genetycznie zmodyfikowanych organizmów i genetycznie zmodyfikowanych mikroorganizmów.

Wdrożenie do dnia 31 grudnia 2002 roku *acquis* w odniesieniu do genetycznie zmodyfikowanych organizmów nie będzie stanowić problemu.

Polskie prawo w zakresie zapobiegania zanieczyszczenia środowiska azbestem jest częściowo zgodne z przepisami UE. W polskim prawie funkcjonują: ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Nr 45) i rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie sposobu bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 10 lutego 1999 r. czasowo dopuszcza (w 1999 roku) do produkcji i do wprowadzenia na polski obszar celny wyroby zawierające azbest.

Polskie prawo nie ustala wymagań w zakresie dopuszczalnych emisji azbestu, wartości te są ustalane dla poszczególnych zakładów na podstawie ogólnych przepisów regulujących wydawanie decyzji o dopuszczalnej emisji. Limity ustalone dla zrzutów zanieczyszczeń do wód dopuszczają zawartość azbestu w zawieszynie w wysokości do 50 mg/l, ale istnieje możliwość zaostrożenia wymagań w tym zakresie w trybie indywidualnym.

Polska od kilku lat zmierza do całkowitego zaprzestania produkcji wyrobów z zawartością azbestu. Całkowite wycofanie się z produkcji azbestu jest problemem społecznym dla zakładów dotychczas produkujących wyroby azbestowe. Tym niemniej intencją Rządu RP jest wycofanie azbestu z produkcji do końca 2002 roku.

Polska podejmie konieczne działania prowadzące do wdrożenia i stosowania *acquis* w dziedzinie zapobiegania i ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem przed 31 grudnia 2002 roku i dokona jego pełnej implementacji przed przewidywaną datą wejścia do Unii.

Częściową transpozycję prawa wspólnotowego dotyczącego substancji chemicznych zapewniają: Kodeks pracy oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 21 sierpnia 1997 r. w sprawie substancji chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia. Rozporządzenie to transponuje wszystkie postanowienia wspólnotowe dotyczące klasyfikacji chemicznych substancji niebezpiecznych, niektóre postanowienia dotyczące znakowania, w tym załącznik I, II-IV oraz VI do dyrektywy 93/72/EWG, wymagania dotyczące zachowania bezpieczeństwa oraz notyfikacji preparatów niebezpiecznych. Pełna transpozycja prawa wspólnotowego w dziedzinie substancji chemicznych nastąpi poprzez przyjęcie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych (do 31 grudnia 2000 roku) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy.

Część problematyki dotyczącej substancji niebezpiecznych określonej w dyrektywie 67/548/EWG, dyrektywie 84/449/EWG, 93/67/EWG, 93/72 EWG, 93/90/EWG i decyzji 85/71/EWG została wyłączona z obszaru negocjacyjnego „Środowisko” i jest przedmiotem stanowiska negocjacyjnego w obszarze „Swobodny przepływ towarów”.

Polska podejmie konieczne działania prowadzące do wdrożenia i stosowania *acquis* w odniesieniu do substancji chemicznych przed 31 grudnia 2002 roku i dokona jego pełnej implementacji przed przewidywaną datą wejścia do Unii.

Przepisy dotyczące wprowadzania do obrotu produktów zawierających biocydy są w prawie polskim rozproszone i można je odnaleźć częściowo w aktach prawnych dotyczących m.in.: higieny żywności, kosmetyków, weterynarii, materiałów budowlanych czy substancji trujących. Przepisy te częściowo transponują postanowienia dyrektywy 98/8/WE i są zgodne

z zawartymi w niej zaleceniami dotyczącymi zasad klasyfikacji i pakowania biocydów oraz opracowywania kart bezpieczeństwa.

Polska podejmie konieczne działania prowadzące do wdrożenia i stosowania *acquis* w odniesieniu do umieszczania na rynku produktów zawierających biocydy przed 31 grudnia 2002 roku (przygotowana zostanie przez Ministerstwo Zdrowia ustawa transponująca w całości dyrektywę 98/8/WE) i dokona pełnej implementacji przepisów przed przewidywaną datą wejścia do Unii.

W zakresie ochrony warstwy ozonowej Polska w pełni realizuje wymagania zawarte w decyzji 88/540/EWG i częściowo wymagania zawarte w rozporządzeniu 3093/94/WE. Polska ratyfikowała Konwencję wiedeńską Narodów Zjednoczonych w sprawie ochrony warstwy ozonowej oraz przystąpiła do Protokołu montrealskiego w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową. Polska przystąpiła także do Poprawek londyńskich oraz Poprawek kopenhaskich do Protokołu montrealskiego w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową.

7.2.1. Rozporządzenie 3093/94/WE

Omawiany akt prawny wprowadza przyspieszony w stosunku do zobowiązań międzynarodowych harmonogram wycofywania z użytkowania niszczących warstwę ozonową: HCFC i bromku metylu.

Przystępując do Konwencji wiedeńskiej w sprawie ochrony warstwy ozonowej oraz do innych umów międzynarodowych w tej sprawie Polska zadeklarowała swoją gotowość do stopniowego wycofywania z użycia substancji kontrolowanych niszczących warstwę ozonową. Dzięki zaangażowaniu środków własnych przedsiębiorstw, środków funduszy ekologicznych, a także środków *Global Environment Facility*, w polskich zakładach stosujących w procesie technologicznym substancje kontrolowane dokonano zmian technologicznych, które pozwoliły na wprowadzenie bezpieczniejszych środowiskowo substytutów. We współpracy z przedsiębiorstwami korzystającymi w procesie technologicznym z substancji kontrolowanych przygotowano harmonogram ich wycofywania z rynku. Harmonogram ten zgodny jest z ustaleniami Protokołu montrealskiego oraz Poprawek kopenhaskich i londyńskich do tego Protokołu.

Dzięki podjętym działaniom zużycie substancji kontrolowanych w ostatnich latach zmalało o około 60%, przy czym w największym stopniu wyeliminowano z użycia najgroźniejsze dla warstwy ozonowej substancje CFC. W chwili obecnej w Polsce używana jest niewielka ilość substancji kontrolowanych: głównie wprowadzony w 1996 roku jako substytut CFC – HCFC (stosowany w produkcji i serwisie urządzeń chłodzących, produkcji pianek i w sterylizacji – w 1997 roku wykorzystano 2672 tony tych związków) i bromek metylu (stosowany w odkażaniu magazynów ziarna – w 1997 roku zużyto 85 ton CH₃Br). Niewielkie ilości CFC (380 ton w 1997 roku) wykorzystywane są do produkcji leków przeciwastmatycznych.

Polska zamierza zredukować zużycie substancji kontrolowanych, jednakże ze względu na problemy ekonomiczne przedsiębiorstw stosujących substancje kontrolowane oraz przewidywane negatywne skutki społeczne związane z wcześniejszym wycofaniem ze stosowania HCFC i bromku metylu (konieczność zamknięcia linii technologicznych, a co za tym idzie zwalnianie pracowników) Polska nie będzie w stanie wypełniać od 31 grudnia 2002 roku zobowiązań określonych w harmonogramie rozporządzenia 3093/94/WE i występuje o 3-letni okres przejściowy, który trwać będzie do dnia 31 grudnia 2005 roku dla wykonywania postanowień tego rozporządzenia w zakresie stosowania HCFC i bromku metylu.

8. GOSPODARKA ODPADAMI

Polska akceptuje i wdroży *acquis communautaire* w zakresie gospodarki odpadami, z wyjątkiem wdrożenia do dnia 31 grudnia 2002 r. postanowień poniższych aktów prawnych:

- ❖ dyrektywy 75/442/EWG w sprawie odpadów,
- ❖ dyrektywy 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych,
- ❖ dyrektywy 75/439/EWG w sprawie usuwania olejów odpadowych,
- ❖ dyrektywy 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów z opakowań
- ❖ rozporządzenia 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie Wspólnoty Europejskiej oraz poza jej obszar.

8.1. Prawo Unii Europejskiej

Przepisy Unii Europejskiej dotyczące gospodarki odpadami można pogrupować następująco:

- ❖ odpady z przemysłu dwutlenku tytanu,
- ❖ spalanie odpadów,
- ❖ ramowe dyrektywy dotyczące odpadów i odpadów niebezpiecznych;
- ❖ usuwanie olejów odpadowych,
- ❖ usuwania PCB/PCT,
- ❖ zasady i warunki stosowania osadów ściekowych w rolnictwie,
- ❖ opakowania i opady z opakowań,
- ❖ zużyte baterie i akumulatory,
- ❖ transgraniczne przemieszczanie odpadów.

8.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Prawodawstwo polskie jest w chwili obecnej częściowo zgodne z wymaganiami przepisów UE dotyczących gospodarki odpadami. Kwestie te są regulowane w następujących aktach prawnych:

- ❖ ustawa z 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska;
- ❖ ustawa z 27 czerwca 1997 r. o odpadach,
- ❖ ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ❖ ustawa z 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska,
- ❖ rozporządzenie Ministra OŚZNiL z 24 grudnia 1997 r. w sprawie klasyfikacji odpadów,
- ❖ rozporządzenie Ministra Gospodarki z 21 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad usuwania, wykorzystywania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- ❖ rozporządzenie Ministra OŚZNiL z 12 września 1998 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz służących do przekazywania informacji o rodzaju i ilości odpadów umieszczonych na składowisku odpadów i o czasie ich składowania,
- ❖ rozporządzenie Ministra Gospodarki z 2 lipca 1998 r. w sprawie określenia odpadów, które powinny być wykorzystywane w celach przemysłowych oraz warunków, jakie muszą być spełnione przy ich wykorzystywaniu,
- ❖ rozporządzenie Ministra OŚZNiL z 22 grudnia 1998 r. w sprawie opłat za składowanie odpadów,
- ❖ rozporządzenie Ministra OŚZNiL z 13 lutego 1998 r. w sprawie oznaczania opakowań,
- ❖ rozporządzenie Ministra Finansów z 7 stycznia 1998 r. w sprawie określenia rodzajów odpadów, których wykorzystanie uprawnia do zwolnienia od podatku dochodowego oraz szczegółowych zasad ustalania wartości odpadów wykorzystywanych w procesie produkcji.

W 1997 roku wydano ustawę o odpadach oraz rozpoczęto wydawanie rozporządzeń wykonawczych. Pomimo wprowadzenia do tych aktów prawnych rozwiązań zgodnych z wymaganiami Unii Europejskiej, pełna transpozycja przepisów UE w dziedzinie gospodarki odpadami do prawodawstwa polskiego nie została dokonana:

- ❖ transpozycja dyrektyw dotyczących odpadów z przemysłu dwutlenku tytanu: 78/176/EWG, 82/883/EWG i 92/112/EWG oraz dotyczących spalania odpadów: 89/369/EWG i 94/67/WE zakończy się do 31 grudnia 2001 roku, na gruncie nowej ustawy o odpadach, ustawy o ochronie środowiska oraz nowelizacji rozporządzenia Ministra OŚZNiL w sprawie wprowadzania do powietrza ilości i rodzajów substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych. W chwili obecnej nie ma w Polsce spalarni odpadów komunalnych; w przypadku decyzji o wyborze takiego sposobu usuwania odpadów nowe zakłady będą spełniały wymagania dyrektywy 89/369/EWG w tym zakresie,
- ❖ transpozycja dyrektyw dotyczących odpadów i odpadów niebezpiecznych: 75/442/EWG i 91/689/EWG zakończy się do końca 2000 roku na gruncie nowej ustawy o odpadach oraz wydaniu pakietu aktów wykonawczych do tej ustawy,
- ❖ transpozycja dyrektywy 96/59/WE w sprawie usuwania PCB i PCT zakończy się do końca 2000 roku na gruncie nowej ustawy o odpadach i wydaniu ustawy o ochronie środowiska,
- ❖ transpozycja dyrektywy 86/278/EWG w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleb, przy stosowaniu osadów ściekowych zakończy się do końca 2000 roku na gruncie nowej ustawy o odpadach,
- ❖ rozporządzenie Ministra OŚZNiL z 11 sierpnia 1999 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione przy wykorzystywaniu osadów ściekowych na cele nieprzemysłowe dokonuje w znacznym stopniu transpozycji dyrektywy 86/278/EWG w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleb, przy stosowaniu osadów ściekowych. Całkowita transpozycja dokonana zostanie do końca 2000 roku, na gruncie nowej ustawy o odpadach,
- ❖ transpozycja dyrektyw: 75/439/EWG w sprawie usuwania olejów odpadowych (zmienionej przez 81/101/EWG), 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych oraz 91/157/EWG, 93/86/EWG i 98/101/WE dotyczących odpadowych baterii i akumulatorów zakończy się do końca 2000 roku poprzez wydanie ustawy o opakowaniach i odpadach z opakowań. Wdrożenie postanowień dyrektywy ułatwi wydanie ustawy o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Rządowy projekt tej ustawy zostanie skierowany do Parlamentu RP w 1999 roku.

Polska zamierza także uregulować kwestie transgranicznego przemieszczania odpadów w sposób zgodny z wymaganiami UE. Stanie się tak poprzez nowelizację następujących aktów prawnych: rozporządzenia Ministra OŚZNiL w sprawie klasyfikacji odpadów oraz rozporządzenia Ministra OŚZNiL w sprawie określenia listy odpadów, których przywóz z zagranicy nie wymaga zezwolenia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Wdrożenie wymagań wynikających z przepisów rozporządzenia 259/93/EWG od 31 grudnia 2002 roku nie będzie jednak możliwe.

W chwili obecnej ochrona środowiska przed odpadami jest priorytetowym zadaniem służb ochrony środowiska w Polsce. Ze względu na wieloletnie zaniedbania w tej dziedzinie rozwiązanie tego problemu wymagać będzie znacznych nakładów finansowych, zmian instytucjonalnych i technologicznych, a także prowadzenia szerokich działań edukacyjnych (m.in. w zakresie selektywnej zbiórki odpadów) i negocjacji ze społecznościami lokalnymi. Koszt wdrożenia przepisów UE w zakresie ochrony środowiska przed odpadami ocenia się na sumę nie mniejszą niż 4 mld EURO.

Podejmowane w ostatnich latach próby budowy spalarni odpadów komunalnych spotykają się z bardzo ostrymi protestami społecznymi, w efekcie czego żadna z planowanych inwestycji tego typu nie została zrealizowana. Na podobne protesty społeczności lokalnych napotykają próby lokalizacji urządzeń do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, instalacji do kompostowania odpadów, sortowni odpadów i składowisk.

Podstawowym sposobem usuwania odpadów w Polsce jest ich deponowanie na składowiskach. W 1997 roku wytworzono 12,2 mln ton odpadów komunalnych, z których 219 tys. ton (1,8%) poddanych zostało kompostowaniu, z całej masy odpadów komunalnych wyselekcjonowano ok. 2% surowców wtórnych, które poddano recyklingowi. Podobna sytuacja występuje w przypadku odpadów przemysłowych – ok. 33% wytwarzanych corocznie odpadów tego typu składowana jest na wysypiskach. Chociaż w ciągu ostatnich trzech lat rozpoczęto intensywne działania na rzecz poprawy sytuacji w omawianym zakresie, konieczne są dalsze działania i nakłady finansowe.

8.2.1. Dyrektywa 75/442/EWG (ze zmianami uwzględnionymi w dyrektywie 91/156/EWG)

Dyrektywa ta, zwana również ramową, stanowi podstawowy akt prawny Unii Europejskiej w dziedzinie gospodarki odpadami.

Zgodnie z zapisami dyrektywy prawidłowy system gospodarki powinien zmierzać do zagospodarowania powstających odpadów przez odzysk materiałów, powtórne ich wykorzystanie, regenerację lub inny sposób pozwalający na odzysk surowców wtórnych i wykorzystanie odpadów jako źródła energii.

Istniejące różnice w przepisach, a także inna filozofia ochrony środowiska przed odpadami w Polsce i w UE powodują, że oczekuje się poważnych trudności we wdrożeniu wymagań omawianej dyrektywy. Przepisy polskie nie zawierają prawnego obowiązku opracowywania planów gospodarki odpadami, toteż działania w tym zakresie podejmowane są przez samorządy lokalne w sposób wyrywkowy. Polska rozpoczęła prace nad stworzeniem zintegrowanego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów, ale nadal niewielka ilość podmiotów gospodarczych zajmuje się tego rodzaju działalnością. Podejmowane prace nad stworzeniem systemów selektywnej zbiórki odpadów i odzyskiwania surowców wtórnych napotykają na trudności i wskazują na konieczność prowadzenia szerokiej akcji edukacyjnej. Wprowadzanie w życie postanowień dyrektywy odbywać się będzie stopniowo. Rozpocznie się po jej pełnej transpozycji do prawa polskiego w 2000 roku, a wdrożenie wszystkich postanowień omawianej dyrektywy nastąpi do roku 2012. W omawianym okresie podjęte zostaną następujące działania:

- ❖ przygotowane zostaną lokalne i regionalne programy gospodarki odpadami,
- ❖ dokonana będzie weryfikacja, pod kątem ich zgodności z prawem UE, istniejących programów gospodarki odpadami,
- ❖ przeprowadzone będą szkolenia zarówno dla pracowników administracji, jak i przemysłu w zakresie możliwości redukcji powstawania odpadów u źródła, zarządzania gospodarką odpadami itp.,
- ❖ prowadzone będą negocjacje ze społecznościami lokalnymi tam, gdzie przewidywana będzie budowa zakładów przeróbki odpadów (kompostownie, sortownie, spalarnie, wysypiska itp.),
- ❖ realizowane będą niezbędne inwestycje,
- ❖ prowadzona będzie kampania edukacyjna w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.

Ze względu na znaczną ilość przedsięwzięć inwestycyjnych i organizacyjnych koniecznych dla wdrożenia wymagań dyrektywy 75/442/EWG Polska wnosi w tym zakresie o 10-letni okres przejściowy, który będzie trwał do 31 grudnia 2012 roku.

8.2.2. Dyrektywa 91/689/EWG (ze zmianami uwzględnionymi w dyrektywie 94/31/WE)

Dyrektywa 91/689/EWG formułuje wspólnotową definicję odpadów niebezpiecznych, określa kryteria klasyfikacji odpadów niebezpiecznych (w oparciu o ich właściwości), a także środków transportu odpadów.

Zidentyfikowany strumień odpadów niebezpiecznych oszacowano w Polsce w 1997 roku na 4 mln ton. Z tej ilości ok. 2,9 mln ton wykorzystano gospodarczo, 0,9 mln ton zdeponowano na składowiskach, a 0,2 mln ton unieszkodliwiono w sposób bardziej zaawansowany (spalono, zestalono itp.). Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami jedynie zakłady przemysłowe (wytwarzające odpady niebezpieczne lub inne w ilości ponad 1000 ton) tworzą programy gospodarki odpadami. Obowiązku takiego nie ma w odniesieniu do tworzenia planów lokalnych lub regionalnych. Polska przygotowała program inwestycyjny w zakresie dostosowywania do wymagań dyrektywy. Realizacja tego programu rozpocznie się po pełnej transpozycji dyrektywy 91/689/EWG do prawa polskiego w 2000 roku, a wdrożenie wszystkich postanowień omawianej dyrektywy nastąpi do roku 2012. W omawianym okresie podjęte zostaną następujące działania:

- ❖ przygotowane zostaną regionalne oraz krajowy programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi;
- ❖ prowadzone będą negocjacje ze społecznościami lokalnymi tam, gdzie przewidywana będzie budowa zakładów przeróbki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych;
- ❖ realizowane będą programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi, tj. realizowana będzie budowa instalacji do usuwania odpadów niebezpiecznych.

Ze względu na znaczną ilość działań koniecznych dla wdrożenia wymagań dyrektywy 91/689/EWG Polska wnosi w tym zakresie o 10-letni okres przejściowy, który będzie trwał do 31 grudnia 2012 roku.

8.2.3. Dyrektywa 75/439/EWG (ze zmianami w dyrektywie 87/101/EWG)

W dyrektywie przyznano najwyższy priorytet regeneracji olejów odpadowych, jeśli pozwalają na to warunki techniczne i organizacyjne, następnie spalaniu⁵ w warunkach zgodnych z postanowieniami dyrektywy, a w końcu ich niszczeniu i zorganizowanemu magazynowaniu lub składowaniu.

Znaczna część postanowień omawianej dyrektywy jest w Polsce realizowana. Zakłady usuwające oleje odpadowe muszą posiadać pozwolenie administracji ochrony środowiska na takie postępowanie, zakazane jest odprowadzanie olejów odpadowych do wód i systemów odwadniających, deponowanie i/lub odprowadzanie ich do gleby, niekontrolowane odprowadzanie pozostałości z przetwarzania olejów odpadowych. W Polsce istnieje tylko jedna instalacja do regeneracji olejów, jednak ze względu na brak odpowiednich instrumentów ekonomicznych nie udało się stworzyć efektywnego systemu zbiórki i recyklingu olejów przepracowanych. Polska rozpoczęła wdrażanie postanowień dyrektywy, jej wymagania będą stopniowo realizowane począwszy od roku 2000. Program ten zakłada:

- ❖ wprowadzenie opłat depozytowych na oleje,

⁵ W dyrektywie 87/101/EWG nałożono kompleksowe ograniczenia na spalanie olejów odpadowych.

- ❖ stworzenie programu i systemu gospodarowania olejami odpadowymi,
- ❖ budowę lub modernizację instalacji służących regeneracji lub bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwiania olejów przepracowanych.

Ze względu na konieczność stworzenia odpowiedniego systemu ekonomicznych zachęt ekonomicznych dla podmiotów gospodarczych prowadzących obrót zużytymi olejami, konieczność stworzenia i realizacji programu odzyskiwania przepracowanych olejów oraz ze względu na konieczność budowy lub modernizacji istniejących instalacji do unieszkodliwiania odpadowych olejów, dla wdrażania postanowień dyrektywy 75/439/EWG Polska występuje o 3-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2005 roku.

8.2.4. Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych

Dyrektywa jako cel wyznaczyła zapobieganie powstawaniu zagrożeń, jakie niesie ze sobą użytkowanie opakowań i powstawanie odpadów opakowaniowych.

Wdrożenie postanowień omawianego aktu prawnego wiązać się będzie nie tylko z koniecznością uruchomienia systemu zbiórki i segregacji odpadów, ale przede wszystkim znacznych inwestycji przetwórstwa odpadów i budowy zakładów ich termicznego unieszkodliwiania. Z uwagi na słabą efektywność systemu selektywnej zbiórki odpadów, brak dostatecznej ilości zakładów przetwórczych – wdrożenie tej dyrektywy będzie nie tylko kosztowne, ale i znacznie rozciągnięte w czasie.

W 1998 roku Polska rozpoczęła działania mające na celu uruchomienie mechanizmów zachęcających do zbiórki i przerobu odpadów opakowaniowych. Stworzono także program wdrażania wymagań UE w tym zakresie, zakłada on:

- ❖ wprowadzenie opłat produktowych na opakowania,
- ❖ stworzenie Funduszu Recyklingu Opakowań, przygotowanie programu odzysku i ponownego wykorzystania opakowań,
- ❖ budowę instalacji służących ponownemu wykorzystaniu lub bezpiecznemu dla środowiska unieszkodliwianiu odpadów.

Wprowadzenie opłat produktowych na opakowania jednorazowe zwiększy zainteresowanie wytwórców ich recyklingiem i zmniejszy ilość opakowań w strumieniu odpadów. Pozytywne efekty wprowadzonych mechanizmów powinny ujawnić się po 5-6-letnim okresie ich stosowania.

Ze względu na znaczną ilość działań koniecznych dla wdrożenia wymagań dyrektywy 94/62/WE Polska wnosi w tym zakresie o 5-letni okres przejściowy, który będzie trwał do 31 grudnia 2007 roku.

8.2.5. Rozporządzenie 259/93/EWG

Rozporządzenie 259/93/EWG oparte jest na postanowieniach dyrektywy ramowej (75/442/EWG) oraz na decyzji Rady OECD z 1992 roku. Rozporządzeniem tym nałożono szereg ogólnych zakazów na eksport i import odpadów w celu ich usuwania lub odzyskiwania; jednak pewne grupy odpadów, wymienione na tzw. „zielonej liście” i przeznaczone do odzysku są wyłączone z procedury kontroli.

Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami w Polsce, w tym także wdrożenie odpowiednich wymagań prawa UE, wymagać będzie stworzenia wydajnego systemu

recyklingu odpadów. Będzie on opierał się na stosowaniu instrumentów ekonomicznych (opłatach produktowych i depozytowych), wspieraniu samorządów wdrażających systemy selektywnej zbiórki odpadów oraz wspieraniu obrotu surowcami odzyskanymi z odpadów. Zgodnie z zapisami odnoszącymi się do dyrektyw ramowych dotyczących odpadów i odpadów niebezpiecznych pełne wdrożenie systemu nie będzie możliwe przed dniem 31 grudnia 2002 roku. W takiej sytuacji z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej Polska znajdzie się pod presją systemów odzysku krajów członkowskich UE, które dysponując dużymi nadwyżkami wysegregowanych surowców wtórnych będą w stanie zaoferować je polskim przetwórcom po cenach znacznie niższych od cen surowców wtórnych pochodzących z obszaru Polski. Zagrozi to stabilności finansowej polskiego systemu recyklingu już w pierwszych latach jego tworzenia.

Konieczne jest zatem utrzymanie w początkowym okresie członkostwa Polski w UE kontroli ilości przywożonych do Polski wybranych surowców wtórnych, przede wszystkim makulatury, stłuczki szklanej i tworzyw sztucznych. Zapewni to warunki dla stworzenia w Polsce systemu recyklingu tego typu odpadów.

W związku z powyższym Polska występuje o 10-letni okres przejściowy dla wdrażania postanowień rozporządzenia 259/93/EWG w zakresie pozycji dotyczących tworzyw sztucznych, makulatury i stłuczki szklanej z zielonej listy” odpadów, stanowiącej załącznik do rozporządzenia. Rząd Polski deklaruje, że w roku 2005 dokona oceny działania krajowego systemu zbiórki, segregacji i przygotowania przedmiotowych odpadów do wykorzystania. Pozytywne wyniki przeglądu będą mogły stanowić podstawę do skrócenia okresu przejściowego w tym zakresie.

9. BEZPIECZEŃSTWO JĄDROWE I OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM

Polska akceptuje i wdroży *acquis communautaire* w zakresie bezpieczeństwa jądrowego do dnia 31 grudnia 2002 roku z wyjątkiem implementacji dyrektywy 97/43/EURATOM dotyczącej ochrony zdrowia przed zagrożeniami związanymi z promieniowaniem jonizującym w odniesieniu do ekspozycji medycznych, zastępującej dyrektywę 84/466/EURATOM.

9.1. Prawo Unii Europejskiej

Acquis w tym sektorze obejmuje Rozdział III „Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia” Traktatu EURATOM, w szczególności artykuły 33, 35 i 37 Traktatu oraz liczne dyrektywy, decyzje i rozporządzenia.

9.2. Prawo polskie – transpozycja i implementacja

Podstawowym polskim aktem prawnym odnoszącym się do obszaru odpowiadającego Rozdziałowi III Traktatu EURATOM jest ustawa – Prawo atomowe z 10 kwietnia 1986 r. z późn. zm. Ustawa ta wraz z rozporządzeniami wykonawczymi wydanymi na jej podstawie ustala podstawowe wymagania w odniesieniu do każdej działalności, która może spowodować narażenie na promieniowanie jonizujące oraz wskazuje organy właściwe w sprawach bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, a w szczególności – organy nadzoru i kontroli w tym zakresie. Organem takim w odniesieniu do wszystkich rodzajów działalności z promieniowaniem jonizującym jest Prezes Państwowej Agencji Atomistyki, z wyjątkiem działalności polegającej na użytkowaniu aparatów rtg poniżej 300 keV, leżących w gestii Ministra Zdrowia i podlegających licencjonowaniu i kontroli przez właściwych

Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych. Minister Zdrowia, zgodnie z delegacją zawartą w obowiązującej ustawie – Prawo atomowe, określa również zasady stosowania promieniowania jonizującego w celach medycznych oraz ochrony radiologicznej pacjentów i osób obecnych podczas zabiegów, którym towarzyszy narażenie na promieniowanie.

Ustawa – Prawo atomowe obliguje również Prezesa PAA do określania warunków bezpiecznego transportu materiałów jądrowych i innych substancji promieniotwórczych w porozumieniu z Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej oraz określania warunków ochrony fizycznej materiałów jądrowych w porozumieniu z Ministrami Transportu i Gospodarki Morskiej, Spraw Zagranicznych oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Prawodawstwo polskie jest obecnie częściowo zgodne z *acquis* w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego. Istniejące rozwiązania instytucjonalne oparte na decyzjach administracyjnych i porozumieniach między instytucjami powodują, iż wiele wymagań dyrektyw spełnia się w praktyce. Pełna implementacja dyrektyw 96/29/EURATOM, 89/618/EURATOM, 90/641/EURATOM, 92/3/EURATOM oraz decyzji 87/600/EURATOM i 93/552/EURATOM dokona się dzięki nowelizacji ustawy – Prawo atomowe do końca 1999 roku oraz wydaniu rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy do końca 2000 roku i ich wdrożeniu do 31 grudnia 2002 roku. Transpozycja dyrektywy 97/43/EURATOM dokona się dzięki wydaniu do końca 1999 roku odpowiedniego rozporządzenia Ministra Zdrowia na podstawie ustawy – Prawo atomowe.

Znowelizowana ustawa – Prawo atomowe wraz z rozporządzeniami wykonawczymi stworzy również podstawy do przyjęcia rozwiązań organizacyjnych pozwalających na spełnienie wymagań rozporządzeń 3954/87/EURATOM, 770/90/EURATOM, 2219/89/EURATOM, 944/89/EURATOM oraz 737/90/EWG i 727/97/WE w zakładanym terminie uzyskania przez Polskę gotowości do członkostwa w UE. Wymagania rozporządzenia 1493/93/EURATOM w sprawie przewozów substancji promieniotwórczych między państwami członkowskimi są w już Polsce wdrożone.

Polska w pełni uznaje i akceptuje także cele przedstawione w artykułach 33, 35 i 37 Traktatu EURATOM będące podstawą *acquis* w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego.

9.2.1. Dyrektywa 97/43/EURATOM

Polskie przepisy jedynie częściowo odpowiadają wymaganiom dyrektywy. Obowiązujące zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie warunków jakie powinny spełniać pracownie rentgenowskie oraz zasad pracy związanej z posługiwaniem się aparatami rentgenowskimi ogranicza się do określenia wymagań dla pracowni rentgenowskiej z aparatami do 300 keV. W oparciu o istniejącą delegację z art. 13 ust. 1 ustawy – Prawo atomowe przygotowany został projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego w celach medycznych. Rozporządzenie zostanie opublikowane w końcu 1999 roku. W równoległym opracowywanym projekcie zmian ustawy – Prawo atomowe zostaną rozszerzone kompetencje Ministra Zdrowia. Nowelizacja ustawy nastąpi do końca 1999 roku.

Wdrożenie wszystkich wymagań dyrektywy nie będzie możliwe w przewidywanym terminie gotowości Polski do przystąpienia do Unii Europejskiej, tj. do końca 2002 roku. Wynika to z faktu, że skala działań, jakie czekają Polskę w związku z koniecznością spełnienia wymagań dyrektywy jest szeroka. Dotyczy to zarówno działań organizacyjnych i technicznych, jak i ekonomicznych. Szczególne trudności wystąpią przy spełnieniu wymagań związanych z optymalizacją działalności diagnostycznej i terapeutycznej (art. 4 dyrektywy) oraz wdrożeniem szczegółowych procedur postępowania, których spełnienie zapewni bezpieczeństwo oraz wysoką jakość świadczonych w tej dziedzinie usług medycznych (art. 6 dyrektywy).

Poważnym problemem o charakterze ekonomicznym będzie również konieczność częściowej wymiany bądź uzupełnienia aparatury diagnostycznej (głównie rentgenowskiej), terapeutycznej oraz zakup urządzeń niezbędnych do prowadzenia kontroli jakości. Wprowadzenie w życie wymagań dyrektywy odbywać się będzie stopniowo począwszy od roku 2000. Jednak zakończenie tego procesu nie będzie możliwe przed końcem roku 2006. W tym okresie Polska zamierza podjąć następujące działania:

- ❖ dokonać przeglądu i inwentaryzacji wszystkich pracowni, w których wykorzystywany jest sprzęt medyczny mogący być źródłem promieniowania jonizującego,
- ❖ dokonać modernizacji tych pracowni zgodnie z wymaganiami dyrektywy, tak aby warunki tam panujące odpowiadały wymaganiom prawa UE,
- ❖ tam, gdzie będzie to konieczne, wymienić lub uzupełnić aparaturę medyczną będącą źródłem promieniowania jonizującego,
- ❖ zakupić i zainstalować urządzenia niezbędne do prowadzenia kontroli.

Ze względu na opisane powyżej poważne trudności techniczne, organizacyjne i ekonomiczne, związane z wdrażaniem postanowień dyrektywy 97/43/EURATOM, Polska wnosi w tym zakresie o 4-letni okres przejściowy, który trwać będzie do 31 grudnia 2006 roku.

ZAŁĄCZNIK

Wykaz aktów prawnych w obszarze negocjacyjnym „Środowisko”

1. PRAWO HORYZONTALNE

1.1. Oceny oddziaływania na środowisko

- ❖ dyrektywa 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska,
- ❖ dyrektywa 97/11/WE z 3 marca 1997 r. zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny skutków wpływu niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć na środowisko.

1.2. Dostęp do informacji o środowisku

- ❖ dyrektywa 90/313/EWG z 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku.

1.3. Raporty – unormowanie i usprawnienie

dyrektywa 91/692/EWG z 23 grudnia 1991 r. harmonizująca i usprawniająca raporty na temat implementacji niektórych dyrektyw w dziedzinie ochrony środowiska.

1.4. Europejska Agencja ds. Środowiska

- ❖ rozporządzenie 1210/90/EWG z 7 maja 1990 r. w sprawie utworzenia Europejskiej Agencji ds. Środowiska oraz sieci informacji i obserwacji środowiska.

1.5. Pozostałe

- ❖ decyzja 96/511/WE z 29 lipca 1996 r. w sprawie kwestionariuszy przewidzianych w dyrektywach 80/779/EWG, 82/884/EWG, 84/360/EWG i 85/203/EWG,
- ❖ rozporządzenie 1973/92/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ustanowienia finansowego instrumentu na rzecz ochrony środowiska (LIFE),
- ❖ rozporządzenie 1404/96/WE z 15 lipca 1996 r. zmieniające rozporządzenie 1973/92/EWG ustanawiające instrument finansowy na rzecz środowiska (LIFE).

2. OCHRONA PRZYRODY

2.1. Ochrona siedlisk, flory i fauny

- ❖ dyrektywa 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków,
- ❖ dyrektywa 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony naturalnych siedlisk oraz dzikiej fauny i flory.

2.2. Obrót dzikimi gatunkami flory i fauny oraz ich częściami i pochodnymi

- ❖ dyrektywa 83/129/EWG z 28 marca 1983 r. dotycząca importu do państw członkowskich skór z niektórych młodych fok i produktów z nich pochodzących; zmieniona dyrektywami 85/444/EWG i 89/370/EWG,
- ❖ rozporządzenie 3254/91/EWG z 4 listopada 1991 r. w sprawie zakazu używania potrzasków we Wspólnocie oraz sprowadzania do Wspólnoty surowych skór i innych towarów wytwarzanych z niektórych gatunków zwierząt pochodzących z państw, w których chwyta się je przy pomocy potrzasków lub metod odłowu w pułapki nie spełniające międzynarodowych norm odłowu humanitarnego,
- ❖ rozporządzenie 35/97/WE z 10 stycznia 1997 r. ustanawiające warunki certyfikacji w odniesieniu do skór i produktów uwzględnionych w rozporządzeniu 3254/91/EWG,
- ❖ decyzja 97/602/WE odnośnie listy określonej w 2 podparagrafie art. 3 (1) rozporządzenia 3254/91/EWG oraz w art. 1 (1) rozporządzenia 35/97/WE,
- ❖ rozporządzenie 338/97/WE z 9 grudnia 1997 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory poprzez regulację handlu nimi; zmienione rozporządzeniem 938/97/WE,
- ❖ rozporządzenie 2307/97/WE z 18 listopada 1997 r. zmieniające rozporządzenie 338/97/WE w sprawie ochrony dzikich zwierząt i roślin poprzez regulację handlu ich gatunkami,
- ❖ rozporządzenie 939/97/WE z 26 maja 1997 r. ustalające szczegółowe zasady wprowadzania w życie rozporządzenia 338/97/WE w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory poprzez regulację handlu nimi; zmienione rozporządzeniem 1006/98/WE,
- ❖ rozporządzenie 2551/97/WE z 15 grudnia 1997 r. zawieszające wprowadzanie na teren Wspólnoty pewnych gatunków dzikich roślin i zwierząt,
- ❖ rozporządzenie 767/98/WE z 7 kwietnia 1998 r. poprawiające rozporządzenie 939/97/WE ustanawiające szczegółowe zasady dotyczące wdrożenia rozporządzenia 338/97/WE na temat ochrony gatunków dzikich zwierząt i roślin poprzez regulację handlu nimi,
- ❖ decyzja z 18 grudnia 1996 r. w sprawie formatu informacji dla obszarów proponowanych w ramach Sieci NATURA 2000,
- ❖ rozporządzenie 2473/98/WE z 16 listopada 1998 r. zawieszająca wprowadzanie na teren Wspólnoty okazów niektórych gatunków dzikich roślin i zwierząt,
- ❖ rozporządzenie 348/81/EWG z 20 stycznia 1981 r. w sprawie wspólnych reguł dotyczących importu produktów z wielorybów lub produktów z innych waleni.

3. JAKOŚĆ WÓD

- ❖ dyrektywa 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych,
- ❖ dyrektywa 76/464/EWG z 4 maja 1976 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty,
- ❖ dyrektywa 82/176/EWG z 22 marca 1982 r. w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód w odniesieniu do zrzutów rtęci z przemysłu elektrolizy chlorków metali alkalicznych,
- ❖ dyrektywa 83/513/EWG z 26 września 1983 r. w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód w odniesieniu do zrzutów kadmu,
- ❖ dyrektywa 84/156/EWG z 8 marca 1984 r. w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód w odniesieniu do zrzutów rtęci z sektorów innych niż przemysł elektrolizy chlorków metali alkalicznych,
- ❖ dyrektywa 84/491/EWG z 9 października 1984 r. w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód w odniesieniu do zrzutów sześciochlorocykloheksanu,
- ❖ dyrektywa 86/280/EWG z 12 czerwca 1986 r. w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód w odniesieniu do zrzutów niektórych niebezpiecznych substancji objętych wykazem I załącznika do dyrektywy 76/464/EWG,
- ❖ dyrektywa 88/347/EWG z 16 czerwca 1988 r. zmieniająca załącznik II do dyrektywy 86/280/EWG w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód dotyczących zrzutów niektórych niebezpiecznych substancji objętych wykazem I załącznika do dyrektywy 76/464/EWG,
- ❖ dyrektywa 90/415/EWG z 27 lipca 1990 r. zmieniająca załącznik II do dyrektywy 86/280/EWG w sprawie wartości dopuszczalnych dla ścieków i wskaźników jakości wód w odniesieniu do zrzutów niektórych niebezpiecznych substancji objętych wykazem I załącznika do dyrektywy 76/464/EWG,
- ❖ dyrektywa 91/676/EWG z 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych,
- ❖ dyrektywa 80/68/EWG z 17 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez niektóre substancje niebezpieczne,
- ❖ dyrektywa 75/440/EWG z 16 lipca 1975 r. w sprawie jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w państwach członkowskich,
- ❖ dyrektywa 79/869/EWG z 9 października 1979 r. w sprawie metod pomiaru i częstotliwości pobierania próbek oraz analizy wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w państwach członkowskich,
- ❖ dyrektywa 76/160/EWG z 8 grudnia 1975 r. dotycząca jakości wody w kąpieliskach,
- ❖ dyrektywa 78/659/EWG z 18 lipca 1978 r. w sprawie jakości wód słodkich niezbędnych dla zachowania życia ryb,
- ❖ dyrektywa 79/923/EWG z 30 października 1979 r. w sprawie jakości wód wymaganej dla bytowania skorupiaków i mięczaków,
- ❖ dyrektywa 80/778/EWG z 15 lipca 1980 r. dotycząca jakości wody pitnej – od 2003 roku zastąpiona będzie nową dyrektywą 98/83/WE z 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody pitnej,
- ❖ decyzja 93/481/EWG z 28 lipca 1993 r. dotycząca przedstawiania sprawozdań programów krajowych, jak przewidziano w artykule 17 dyrektywy 91/271/EWG,
- ❖ decyzja 77/795/EWG z 12 grudnia 1977 r. ustanawiająca wspólną procedurę wymiany informacji dotyczących jakości słodkich wód powierzchniowych we Wspólnocie.

4. OGRANICZANIE ZANIECZYSZCZEŃ PRZEMYSŁOWYCH I OCENA RYZYKA

4.1. Ograniczenie zanieczyszczeń przemysłowych

- ❖ dyrektywa 88/609/EWG z 24 listopada 1988 r. w sprawie ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw,
- ❖ dyrektywa 94/66/WE z 15 grudnia 1994 r. zmieniająca dyrektywę 88/609/EWG w sprawie ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw,
- ❖ dyrektywa 84/360/EWG z 28 czerwca 1984 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez zakłady przemysłowe,
- ❖ dyrektywa 96/61/WE z 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli.

4.2. Ocena ryzyka

- ❖ dyrektywa 82/501/EWG z 24 czerwca 1982 r. w sprawie zagrożenia poważnymi awariami przez niektóre rodzaje działalności przemysłowej,
- ❖ dyrektywa 96/82/WE z 9 grudnia 1996 r. w sprawie kontrolowania zagrożenia poważnymi awariami z udziałem substancji niebezpiecznych.

4.3. Systemy zarządzania ochroną środowiska

- ❖ rozporządzenie 1836/93/EWG z 29 czerwca 1993 r. w sprawie dobrowolnego uczestnictwa firm przemysłowych w systemie zarządzania ochroną środowiska i przeglądów ekologicznych we Wspólnocie,
- ❖ decyzja 97/264/WE z 16 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania procedur certyfikacji zgodnie z art. 12 rozporządzenia 1836/93/EWG z 29 czerwca 1993 r. w sprawie dobrowolnego uczestnictwa firm przemysłowych w systemie zarządzania ochroną środowiska i przeglądów ekologicznych we Wspólnocie,
- ❖ decyzja 97/265/WE z 16 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania międzynarodowej normy ISO 14001 z 1996 r. oraz Normy Europejskiej EN ISO 14001 z 1996 r. ustanawiających specyfikacje systemów zarządzania środowiskiem, zgodnie z art. 12 rozporządzenia 1836/93/EWG z 29 czerwca 1993 r. w sprawie dobrowolnego uczestnictwa firm przemysłowych w systemie zarządzania ochroną środowiska i przeglądów ekologicznych we Wspólnocie.

4.4. Znakowanie ekologiczne

- ❖ rozporządzenie 880/92/EWG z 23 marca 1992 r. w sprawie systemu przyznawania oznakowań ekologicznych we Wspólnocie,
- ❖ decyzja 98/483/WE z 20 czerwca 1998 r. ustanawiająca kryteria ekologiczne przyznawania pralkom oznakowań ekologicznych Wspólnoty,
- ❖ decyzja 98/488/WE z 7 kwietnia 1998 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dodatkom poprawiającym jakość gleby,
- ❖ decyzja 94/924/WE z 14 listopada 1994 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla papieru toaletowego,
- ❖ decyzja 94/925/WE z 14 listopada 1994 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla ręczników jednorazowych,
- ❖ decyzja 95/365/WE z 25 lipca 1995 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty detergentom do prania,

- ❖ decyzja 95/533/WE z 23 listopada 1995 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla żarówek z jednym gwintem,
- ❖ decyzja 96/13/WE z 15 grudnia 1995 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty farbom i lakierom wewnątrz pomieszczeń,
- ❖ decyzja 96/304/WE z 22 kwietnia 1996 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty prześcieradłom i koszulkom z krótkim rękawem,
- ❖ decyzja 96/337/WE z 8 maja 1996 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla żarówek z dwoma gwintami,
- ❖ decyzja 96/461/WE z 11 lipca 1996 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla pralek automatycznych,
- ❖ decyzja 96/467/WE z 16 lipca 1996 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla papieru do kopiowania,
- ❖ decyzja 96/703/WE z 26 listopada 1996 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla chłodziarek,
- ❖ decyzja 98/94/WE z 7 stycznia 1998 r. ustanawiająca kryteria przyznawania oznakowania ekologicznego Wspólnoty dla wyrobów z bibułki,
- ❖ decyzja 93/517/EWG z 15 września 1993 r. w sprawie standardowej umowy dotyczącej warunków oznakowania ekologicznego we Wspólnocie,
- ❖ decyzja 93/326/ EWG z 13 maja 1993 r. w sprawie wskaźnikowych wytycznych określania kosztów i opłat w związku ze znakowaniem ekologicznym we Wspólnocie,
- ❖ decyzja 94/10/WE z 21 grudnia 1993 r. w sprawie standardowego formularza powiadamiającego o decyzji przyznania oznakowania ekologicznego Wspólnoty,
- ❖ decyzja 98/634/WE z 2 października 1998 r. ustanawiająca kryteria oznakowania ekologicznego dla materacy.

5. JAKOŚĆ POWIETRZA

5.1. Jakość powietrza atmosferycznego

- ❖ dyrektywa 80/779/EWG z 15 lipca 1980 r. w sprawie dopuszczalnych i zalecanych wartości stężeń dwutlenku siarki i cząstek zawieszonych w powietrzu,
- ❖ dyrektywa 82/884/EWG z 3 grudnia 1982 r. w sprawie dopuszczalnej wartości stężeń ołowiu w powietrzu,
- ❖ dyrektywa 85/203/EWG z 7 marca 1985 r. w sprawie standardów jakości powietrza dla dwutlenku azotu,
- ❖ dyrektywa 92/72/EWG z 21 września 1992 r. w sprawie zanieczyszczenia powietrza ozonem,
- ❖ dyrektywa 89/427/EWG z 21 czerwca 1989 r. dostosowująca dyrektywę 80/779/EWG w sprawie dopuszczalnych i zalecanych wartości stężeń dwutlenku siarki i cząstek zawieszonych w powietrzu,
- ❖ dyrektywa ramowa 96/62/WE z 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza, która obok wprowadzenia nowych wymagań zapowiada także wydanie szeregu dyrektyw „córek” wprowadzających nowe standardy imisyjne,
- ❖ decyzja 97/101/WE z 27 stycznia 1997 r. w sprawie wzajemnej wymiany informacji i danych z sieci oraz indywidualnych stacji monitoringu zanieczyszczeń powietrza w państwach członkowskich.

5.2. Wielkość emisji

- ❖ dyrektywa 94/63/WE z 2 grudnia 1994 r. w sprawie emisji lotnych związków organicznych (VOC) powstających w wyniku magazynowania ropy i produktów petrochemicznych oraz ich dystrybucji z baz paliw do stacji paliw,

- ❖ dyrektywa 97/68/WE z 16 grudnia 1997 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z silników spalinowych montowanych w maszynach jezdnych nie poruszających się po drogach.

5.3. Jakość paliw płynnych

- ❖ dyrektywa 85/210/EWG z 20 marca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów praw państw członkowskich dotyczących zawartości ołowiu w benzynie,
- ❖ dyrektywa 93/12/EWG z 23 marca 1993 r. w sprawie zawartości siarki w niektórych paliwach płynnych,
- ❖ dyrektywa 98/70/WE z 13 października 1998 r. dotyczącej jakości benzyny oraz paliw do silników Diesla zmieniająca dyrektywę 93/12/EWG; obok nowych norm jakości paliw płynnych (benzyn i olejów napędowych) wprowadza ona od 1 stycznia 2000 roku (a najpóźniej od 1 stycznia 2005 roku) zakaz sprzedaży benzyny ołowiowej.

6. HAŁAS Z MASZYN I URZĄDZEŃ

6.1. Hałas z maszyn i urządzeń budowlanych

- ❖ dyrektywa 79/113/EWG z 19 grudnia 1978 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących określenia emisji hałasu ze sprzętu i maszyn budowlanych (zmieniona dyrektywą 81/1051/EWG z 7 grudnia 1981 r. nowelizująca dyrektywę 79/113/EWG oraz dyrektywą 84/405/EWG z 11 lipca 1984 r. dostosowująca do postępu technicznego dyrektywę 79/113/EWG),
- ❖ dyrektywa 84/532/EWG z 17 września 1984 r. w sprawie zbliżenia aktów prawnych państw członkowskich dotyczących fabryk elementów budowlanych wraz z maszynami i urządzeniami,
- ❖ dyrektywa 84/534/EWG z 17 września 1984 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących dopuszczalnego poziomu mocy akustycznej żurawi wieżowych (znowelizowana dyrektywą 87/405/EWG),
- ❖ dyrektywa 86/662/EWG z 22 grudnia 1986 r. w sprawie ograniczenia hałasu emitowanego przez koparki hydrauliczne, koparki linowe, spycharki, ładowarki i koparko-ładowarki (znowelizowana dyrektywami 89/514/EWG, 95/662/WE),
- ❖ dyrektywa 84/533/EWG z 17 września 1984 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących dopuszczalnego poziomu mocy akustycznej sprzężarek (znowelizowana dyrektywą 85/406/EWG),
- ❖ dyrektywa 84/535/EWG z 17 września 1984 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących dopuszczalnego poziomu mocy akustycznej agregatów spawalniczych (znowelizowana dyrektywą 85/407/EWG),
- ❖ dyrektywa 84/536/EWG z 17 września 1984 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących dopuszczalnego poziomu mocy akustycznej agregatów prądotwórczych (znowelizowana dyrektywą 85/408/EWG),
- ❖ dyrektywa 84/537/EWG z 17 września 1984 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących dopuszczalnego poziomu mocy akustycznej A zmechanizowanych ręcznych kruszarek betonu i młotów (znowelizowana dyrektywą 85/409/EWG).

6.2. Hałas emitowany przez kosiarki do trawy i sprzęt gospodarstwa domowego

- ❖ dyrektywa 84/538/EWG z 17 września 1984 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawa państw członkowskich dotyczących dopuszczalnego poziomu mocy akustycznej A kosiarek do trawy (znowelizowana dyrektywami; 85/409/EWG, 87/252/EWG, 88/180/EWG, 88/181/EWG),
- ❖ dyrektywa 86/594/EWG z 1 grudnia 1984 r. dotycząca hałasu emitowanego przez zmechanizowany sprzęt domowy.

6.3. Pozostałe

- ❖ dyrektywa 80/51/EWG z 20 grudnia 1979 r. w sprawie ograniczenia emisji hałasu z poddźwiękowych statków powietrznych,
- ❖ dyrektywa 89/629/EWG z 4 grudnia 1989 r. w sprawie ograniczenia emisji hałasu z cywilnych poddźwiękowych samolotów odrzutowych,
- ❖ dyrektywa 92/14/EWG z 2 marca 1992 r. w sprawie ograniczenia eksploatacji samolotów, o których mowa w części II, rozdział 3, tom 1 załącznika 16 do Konwencji w sprawie międzynarodowego lotnictwa cywilnego (wydanie 2, 1988 r.).

7. CHEMIKALIA I ORGANIZMY ZMODYFIKOWANE GENETYCZNIE

7.1. Ochrona zwierząt wykorzystywanych do celów doświadczalnych i do innych celów naukowych

- ❖ dyrektywa 86/609/EWG z 24 listopada 1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych i innych aktów normatywnych oraz decyzji administracyjnych państw członkowskich dotyczących ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów doświadczalnych i do innych celów naukowych,
- ❖ decyzja 90/67/EWG z 9 lutego 1990 r. ustanawiająca Komitet Doradczy w sprawie ochrony zwierząt używanych do eksperymentów i w innych celach naukowych.

7.2. Organizmy zmodyfikowane genetycznie

- ❖ dyrektywa 90/219/EWG z 23 kwietnia 1990 r. w sprawie kontrolowanego wykorzystania genetycznie zmodyfikowanych mikroorganizmów,
- ❖ decyzja 91/448/EWG z 29 lipca 1991 r. dotycząca wytycznych klasyfikacji, o której mowa w art. 4 dyrektywy 90/219/EWG,
- ❖ dyrektywa 90/220/EWG z 23 kwietnia 1990 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów,
- ❖ decyzja 91/274/EWG z 21 maja 1991 r. dotycząca listy aktów prawnych Wspólnoty, o których mowa w art. 10 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 91/596/EWG z 4 listopada 1991 r. dotycząca formatu streszczającej informacji o notyfikacji, o której mowa w art. 9 dyrektywy 90/220/EWG o zamierzonym uwolnieniu do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów,
- ❖ decyzja 92/146/EWG z 11 lutego 1992 r. dotycząca formatu streszczającej informacji, o której mowa w art. 12 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 93/572/EWG z 19 października 1993 r. w sprawie wprowadzania na rynek produktu zawierającego genetycznie zmodyfikowane organizmy zgodnie z art. 13 dyrektywy 90/220/EWG,

- ❖ decyzja 93/584/EWG z 22 października 1993 r. ustalająca kryteria uproszczonych procedur dotyczących zamierzonego uwalniania do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów zgodnie z art. 6 ust. 5 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 94/385/WE z 8 czerwca 1994 r. w sprawie wprowadzania na rynek produktu zawierającego genetycznie zmodyfikowany organizm, nasion tytoniu odpornego na herbicydy odmiana ITB 1000 OX, zgodnie z art. 13 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 94/505/WE z 18 lipca 1994 r. zmieniająca decyzję z 18 grudnia 1992 r. w sprawie wprowadzania na rynek produktu zawierającego GMO, żywą szczepionkę *Nobi-Porvac Aujeszky* (gl-, tk) zgodnie z art. 13 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 94/730/WE z 4 listopada 1994 r. ustalająca uproszczone procedury dotyczące zamierzonego uwalniania do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów zgodnie z art. 6 ust. 5 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 96/158/WE z 3 kwietnia 1996 r. dotycząca umieszczania na rynku genetycznie zmodyfikowanej soi (*Glycine max L.*) z podwyższoną tolerancją na herbicyd glifosat, stosownie do art. 13 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 96/281/WE z 3 kwietnia 1996 r. dotycząca umieszczenia na rynku genetycznie zmodyfikowanych ziaren soi (*Glycine max L.*) ze zwiększoną tolerancją na herbicyd glifosat, stosownie do dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 96/424/WE z 20 maja 1996 r. dotycząca umieszczenia na rynku genetycznie zmodyfikowanej, męsko sterylnej cykorii (*Cichorium intybus L.*) z częściową tolerancją na herbicyd glukofosinate ammonium, stosownie do art. 13 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 97/98/WE z 23 stycznia 1997 r. dotycząca umieszczenia na rynku genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy (*Zea mays L.*) z połączoną modyfikacją odporności na insekty spowodowaną obecnością genu Bt-endotoksyny i podwyższoną tolerancją na herbicyd glufosinate ammonium, stosownie do dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 97/392/WE z 6 czerwca 1997 r. dotycząca umieszczenia na rynku genetycznie zmodyfikowanego rzepaku (*Brassica napus L. oleifera Metzg. MS1, RF1*), stosownie do art. 13 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 97/393/WE z dnia 6 czerwca 1997 r. dotycząca umieszczenia na rynku genetycznie zmodyfikowanego rzepaku (*Brassica napus L. oleifera Metzg. MS1, RF1*), stosownie do art. 13 dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ decyzja 97/549/WE z 14 lipca 1997 r. dotycząca umieszczenia na rynku T 102–test (*Streptococcus Thermophilus T 102*), stosownie do dyrektywy 90/220/EWG,
- ❖ dyrektywa 94/51/WE z 7 listopada 1994 r. zmieniająca dyrektywę 90/220/EWG dotyczącą kontrolowanego stosowania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie,
- ❖ decyzja 96/134/WE z 16 stycznia 1996 r. zmieniająca decyzję 91/448/EWG dotyczącą wytycznych klasyfikacji, o której mowa w art. 4 dyrektywy 90/219/EWG odnoszącej się do kontrolowanego wykorzystania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie,
- ❖ decyzja 98/81/WE z 14 stycznia 1998 r. upoważniająca kraje członkowskie do zwolnienia z pewnych postanowień dyrektywy 77/93/EWG dotyczących ziemniaków innych niż przeznaczonych do upraw, pochodzących z Nowej Zelandii,
- ❖ dyrektywa 94/15/WE z 15 kwietnia 1994 r. zmieniająca po raz pierwszy dyrektywę 90/220/EWG w sprawie zamierzonego uwolnienia do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów.

7.3. Zapobieganie i zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska azbestem

- ❖ dyrektywa 87/217/EWG z 19 marca 1987 r. w sprawie zapobiegania i ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem.

7.4. Substancje chemiczne

- ❖ dyrektywa 67/548/EWG z 27 czerwca 1997 r. w sprawie ujednoczenia ustaw, rozporządzeń i innych przepisów prawnych dotyczących klasyfikacji, pakowania i znakowania niebezpiecznych substancji chemicznych (ze zmianami),
- ❖ dyrektywa 84/449/EWG z 25 kwietnia 1984 r. adaptująca do postępu technicznego po raz szósty dyrektywę 67/548/EWG w sprawie ujednoczenia ustaw, rozporządzeń i innych przepisów prawnych dotyczących klasyfikacji, pakowania i znakowania niebezpiecznych substancji chemicznych (z późn. zm.),
- ❖ dyrektywa 93/67/EWG z 20 lipca 1993 r. określająca zasady oceny ryzyka dla człowieka i dla środowiska stwarzanego przez substancje notyfikowane zgodnie z dyrektywą 67/548/EWG (z późn. zm.),
- ❖ dyrektywa 93/72/EWG z 1 września 1993 r. adaptująca do postępu technicznego po raz dziewiętnasty dyrektywę 67/548/EWG w sprawie ujednoczenia ustaw, rozporządzeń i innych przepisów prawnych dotyczących klasyfikacji, pakowania i znakowania niebezpiecznych substancji chemicznych (z późn. zm.),
- ❖ dyrektywa 93/90/EWG z 29 października 1993 r. dotycząca listy substancji, o których mowa w art. 13 ust. 1 piąte wcięcie dyrektywy 67/548/EWG,
- ❖ decyzja 85/71/EWG z 21 grudnia 1984 r. dotycząca listy substancji chemicznych notyfikowanych zgodnie z dyrektywą 67/548/EWG w sprawie ujednoczenia ustaw, rozporządzeń i innych przepisów prawnych dotyczących klasyfikacji, pakowania i znakowania niebezpiecznych substancji chemicznych (z późn. zm.),
- ❖ rozporządzenie 793/93/EWG z 23 marca 1993 r. w sprawie oceny i kontroli ryzyka stwarzanego przez istniejące substancje,
- ❖ rozporządzenie 1488/94/WE z 28 czerwca 1994 r. określające zgodnie z rozporządzeniem 793/93/EWG zasady oceny ryzyka dla człowieka i środowiska stwarzanego przez istniejące substancje,
- ❖ rozporządzenie 1179/94/WE z 25 maja 1994 r. dotyczące pierwszej listy substancji priorytetowych o której mowa w rozporządzeniu 793/93/EWG,
- ❖ rozporządzenie 2268/95/WE z 27 września 1995 r. dotyczące drugiej listy substancji priorytetowych o której mowa w rozporządzeniu 793/93/EWG,
- ❖ rozporządzenie 142/97/WE z 27 stycznia 1997 r. dotyczące przedkładania informacji o niektórych substancjach istniejących zgodnie z rozporządzeniem 793/93/EWG,
- ❖ rozporządzenie 143/97/WE z 27 stycznia 1997 r. dotyczące trzeciej listy substancji priorytetowych o której mowa w rozporządzeniu 793/93/EWG,
- ❖ rozporządzenie 2455/92/EWG z 23 lipca 1992 r. dotyczące eksportu i importu niektórych substancji niebezpiecznych (z późn. zm.).

7.5. Substancje zubożające warstwę ozonową

- ❖ rozporządzenie 3093/94/WE z 15 grudnia 1994 r. w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową,
- ❖ decyzja 88/540/EWG z 14 października 1988 r. w sprawie ustaleń Konwencji wiedeńskiej o ochronie warstwy ozonowej oraz ustaleń Protokołu montrealskiego w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową.

7.6. Wprowadzanie do obrotu produktów zawierających biocydy

- ❖ dyrektywa 98/8/WE z 16 lutego 1998 r. w sprawie wprowadzania do obrotu produktów zawierających biocydy.

8. GOSPODARKA ODPADAMI

8.1. Przekazywanie informacji

- ❖ decyzja 94/741/WE z 14 października 1994 r. w sprawie kwestionariuszy dla raportów państw członkowskich dotyczących implementacji określonych dyrektyw w zakresie gospodarki odpadami,
- ❖ decyzja 97/622/WE z 27 maja 1997 r. w sprawie kwestionariuszy dla raportów państw członkowskich dotyczących implementacji określonych dyrektyw w zakresie gospodarki odpadami.

8.2. Odpady z przemysłu dwutlenku tytanu

- ❖ dyrektywa 78/176/EWG z 20 lutego 1978 r. w sprawie odpadów z przemysłu dwutlenku tytanu,
- ❖ dyrektywa 82/883/EWG z 3 grudnia 1982 r. w sprawie procedur nadzoru i monitoringu środowiska w odniesieniu do odpadów z przemysłu tytanu,
- ❖ dyrektywa 92/112/EWG z 15 grudnia 1992 r. w sprawie procedur harmonizacji programów redukcji i eliminacji zanieczyszczeń spowodowanych odpadami z przemysłu dwutlenku tytanu.

8.3. Spalanie odpadów

- ❖ dyrektywa 89/369/EWG z 8 czerwca 1989 r. w sprawie zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza przez nowe zakłady spalania odpadów komunalnych,
- ❖ dyrektywa 89/429/EWG z 21 czerwca 1989 r. w sprawie zmniejszania zanieczyszczenia powietrza przez istniejące zakłady spalania odpadów komunalnych,
- ❖ dyrektywa 94/67/WE z 16 grudnia 1994 r. w sprawie spalania odpadów niebezpiecznych,
- ❖ decyzja 97/283/WE w sprawie harmonizacji metodyk pomiarowych określających stężenia dioksyn i furanów w gazach odlotowych zgodnie z art. 7(2) dyrektywy 94/67/WE w sprawie spalania odpadów niebezpiecznych.

8.4. Odpady i odpady niebezpieczne

- ❖ dyrektywa 75/442/EWG z 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów (tzw. dyrektywa ramowa),
- ❖ dyrektywa 91/689/EWG z 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych, znowelizowana przez dyrektywę 94/31/WE,
- ❖ decyzja 96/302/WE z 17 kwietnia 1996 r. dotycząca formy, w jakiej należy dostarczać informacji, zgodnie z art. 8 ustęp 3 dyrektywy 91/689/EWG,
- ❖ decyzja 76/431/EWG z 21 kwietnia 1976 r. ustanawiająca Komitet Gospodarowania Odpadami,
- ❖ decyzja 94/3/WE z 20 grudnia 1993 r. ustanawiająca listę odpadów zgodnie z art. 1 pkt. a dyrektywy 75/442/EWG w sprawie odpadów,
- ❖ decyzja 94/904/WE z 22 grudnia 1994 r. ustanawiająca listę odpadów niebezpiecznych zgodnie z art. 1 ust. 4 dyrektywy 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych.

8.5. Oleje odpadowe

- ❖ dyrektywa 75/439/EWG z 16 czerwca 1975 r. w sprawie usuwania olejów odpadowych.

8.6. Usuwanie PCB/PCT

- ❖ dyrektywa 96/59/WE z 16 września 1996 r. w sprawie usuwania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli.

8.7. Osady ściekowe

- ❖ dyrektywa 86/278/EWG z 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleb, przy stosowaniu osadów ściekowych w rolnictwie.

8.8. Odpady z opakowań

- ❖ dyrektywa 94/62/WE z 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych,
- ❖ decyzja 97/129/WE z 28 stycznia 1997 r. ustanawiająca system identyfikacji materiałów opakowaniowych podjęta stosownie do dyrektywy 94/62/WE dotyczącej opakowań i odpadów opakowaniowych,
- ❖ decyzja 97/138/WE z 3 lutego 1997 r. ustanawiająca wzory formularzy bazy danych podjęta stosownie do dyrektywy 94/62/WE dotyczącej opakowań i odpadów opakowaniowych.

8.9. Baterie i akumulatory

- ❖ dyrektywa 91/157/EWG z 18 marca 1991 r. w sprawie baterii i akumulatorów zawierających szkodliwe substancje,
- ❖ dyrektywa 93/86/EWG z 4 października 1993 r. dostosowująca do postępu technicznego dyrektywę 91/157/EWG,
- ❖ dyrektywa 98/101/WE z 22 grudnia 1998 r. wprowadzająca zmiany techniczne do dyrektywy 91/157/EWG.

8.10. Transgraniczne przemieszczanie odpadów

- ❖ rozporządzenie 259/93/EWG z 1 lutego 1993 r. w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów,
- ❖ decyzja 94/575/WE z 20 lipca 1994 r. określająca procedurę kontrolną zgodnie z rozporządzeniem 259/93/EWG w sprawie transportu odpadów do niektórych krajów nie będących członkami OECD
- ❖ Konwencja bazylejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych,
- ❖ decyzja 97/640/WE z 22 września 1997 r. o uznaniu, w imieniu Wspólnoty, poprawki do Konwencji o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych, jak postanowiono w decyzji III/I Konferencji Państw – Stron Konwencji,
- ❖ decyzja 94/774/WE z 24 października 1994 r. w sprawie standardowego dokumentu przewozowego, o którym mowa w rozporządzeniu 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do Wspólnoty oraz poza jej obszar.

9. BEZPIECZEŃSTWO JĄDROWE I OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM

- ❖ Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, Tytuł drugi – postanowienia wspierające postęp w dziedzinie energii jądrowej, rozdział III: Zdrowie i bezpieczeństwo, artykuły 33, 35 i 37,

- ❖ dyrektywa 97/43/EURATOM w sprawie ochrony zdrowia osób przed zagrożeniami związanymi z promieniowaniem jonizującym w odniesieniu do ekspozycji medycznych,
- ❖ dyrektywa 96/29/EURATOM ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w ochronie zdrowia pracowników i ogółu ludności przed zagrożeniami spowodowanymi promieniowaniem jonizującym,
- ❖ dyrektywa 89/618/EURATOM w sprawie informowania ogółu ludności o sposobach ochrony zdrowia i środkach interwencyjnych przewidzianych na wypadek zagrożeń radiacyjnych,
- ❖ decyzja 87/600/EURATOM w sprawie wspólnotowych ustaleń dotyczących wczesnej wymiany informacji w sytuacji zagrożenia radiacyjnego,
- ❖ dyrektywa 90/641/EURATOM w sprawie praktycznej ochrony pracowników zewnętrznych narażonych na ryzyko związane z promieniowaniem jonizującym przy wykonywaniu prac w strefach kontrolowanych,
- ❖ dyrektywa 92/3/EURATOM w sprawie nadzoru i kontroli przewozów odpadów promieniotwórczych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, a także do Unii i poza jej granice,
- ❖ decyzja 93/552 EURATOM ustanawiająca dokument standardowy służący nadzorowi i kontroli przewozów odpadów promieniotwórczych, których dotyczy dyrektywa 92/3/EURATOM,
- ❖ rozporządzenia 3954/87/EURATOM, 770/90/EURATOM, 2219/89/EURATOM, 944/89/EURATOM, dotyczące maksymalnych dopuszczalnych poziomów skażenia żywności i pasz w następstwie awarii jądrowej lub innych zdarzeń radiacyjnych, oraz specjalnych warunków eksportu takich produktów,
- ❖ rozporządzenia 737/90/EWG i 727/97/WE określające warunki importu produktów rolniczych pochodzących z państw trzecich w następstwie awarii elektrowni jądrowej w Czarnobylu oraz listę produktów wyłączonych z obowiązku spełnienia tych warunków,
- ❖ rozporządzenie 1493/93/EURATOM w sprawie przewozów substancji promieniotwórczych pomiędzy państwami członkowskimi.

POZOSTAŁE AKTY PRAWNE

- ❖ decyzja 93/389/EWG z 24 czerwca 1993 r. w sprawie mechanizmu monitorowania emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych we Wspólnocie,
- ❖ decyzja 98/22/WE z 19 grudnia 1997 r. ustanawiająca program działania Wspólnoty w ramach ochrony cywilnej,
- ❖ decyzja 80/686/EWG z 25 czerwca 1980 r. ustanawiająca Komisję Doradczą w sprawie kontroli i zmniejszenia zanieczyszczenia powodowanego przez zrzuty węglowodorów do morza,
- ❖ decyzja 86/85/EWG z 6 marca 1986 r. ustanawiająca system informacji Wspólnoty dotyczący kontroli i zmniejszenia zanieczyszczenia powodowanego przez zrzut węglowodorów i innych szkodliwych substancji do morza,
- ❖ decyzja 97/872/WE z 16 grudnia 1997 r. dotycząca programu działania Wspólnoty promującego organizacje pozarządowe aktywne przede wszystkim na polu ochrony środowiska,
- ❖ decyzja 82/72/EWG z 3 grudnia 1981 r. w sprawie wniosków Konwencji o ochronie przyrody Europy i siedlisk naturalnych,
- ❖ decyzja 82/72/EWG z 24 czerwca 1982 r. w sprawie wniosków Konwencji o ochronie migrujących gatunków dzikich zwierząt,
- ❖ decyzja 86/277/EWG z 12 czerwca 1986 r. w sprawie przyjęcia Protokołu do Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979

- roku, dotyczącego długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie (EMEP),
- ❖ decyzja 98/145/WE z 12 lutego 1998 r. zatwierdzająca, w imieniu Wspólnoty Europejskiej, zmiany do załączników I i II Konwencji bońskiej w sprawie ochrony wędrownych gatunków dzikich zwierząt zgodnie z decyzją podjętą na piątym spotkaniu Konferencji Stron Konwencji.

/Przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 5 października 1999 r./